

กพร. เศรษฐกิจปริทรรศน์

(DPIM Economic Review)

ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๓ ประจำเดือนธันวาคม ๒๕๕๔

หน้า

สภาวะเศรษฐกิจมหภาคเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔	๑
ข่าวสารเศรษฐกิจแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน	
- ข่าวสารในประเทศ	๓
- ข่าวสารต่างประเทศ	๖
สถานการณ์แร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน	
- ราคาสินค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานที่น่าสนใจ	๘
มุมมองการตลาด: แร่ที่มีความต้องการ หลังภัยน้ำท่วม	๑๑
สารน่ารู้	
- ดิบุก : แร่ของไทยแต่เก่าก่อน	๑๓
- การใช้ภาษีในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ค่าภาคหลวงแร่ และการจัดสรรผลประโยชน์จากการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ตอนที่ ๑	๑๖

กลุ่มวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ (วศ.)
สำนักเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างประเทศ (สศก.)
โทร ๐๒ ๒๐๒ ๓๖๗๒-๓

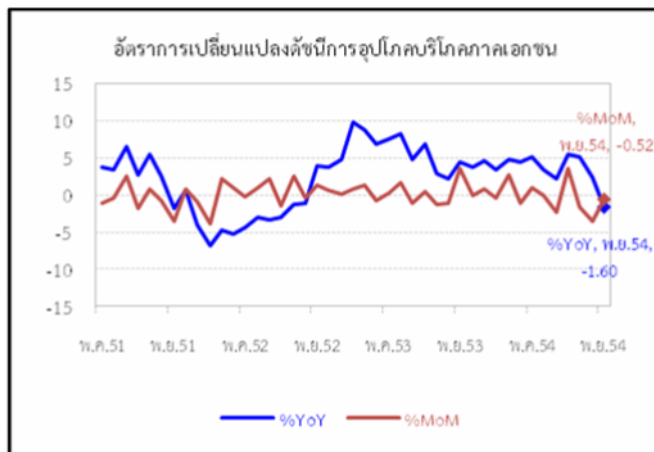
ความคิดเห็นที่ปรากฏใน กพร. เศรษฐกิจปริทรรศน์ เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียนแต่ละคน
มิได้สะท้อนถึงความเห็นของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) แต่อย่างใด

ภาวะเศรษฐกิจมหภาคเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔

นายบุญญวัฒน์ ขุนอินทร์

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้รายงานเศรษฐกิจและการเงินเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ ว่าผลกระทบจากสถานการณ์อุทกภัยที่รุนแรงขึ้น ได้ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจในเดือนนี้หดตัวลง การผลิตหดตัวทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลต่อเนื่องให้การส่งออกหดตัว และอุปสงค์ภายในประเทศหดตัวลงด้วยเช่นกัน สำหรับรายละเอียดของภาวะเศรษฐกิจมหภาคเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ มีดังนี้

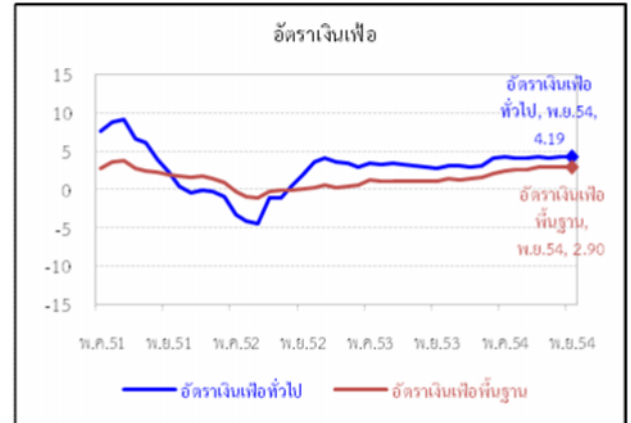
ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน หดตัวร้อยละ ๑.๖๐ เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน และหดตัวร้อยละ ๐.๕๒ เมื่อเทียบกับเดือนก่อน

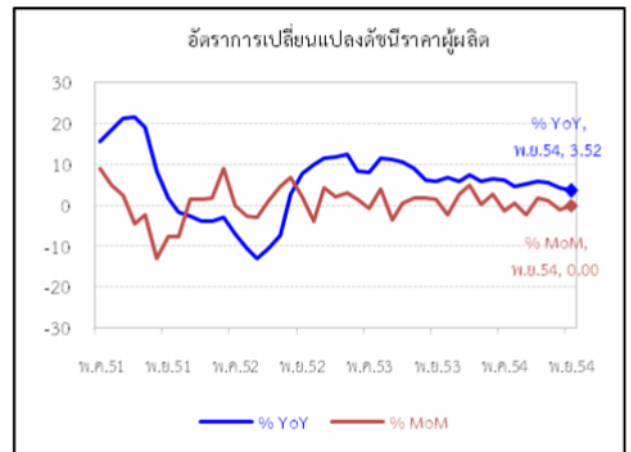
ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน หดตัวร้อยละ ๑.๓๒ เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน และหดตัวร้อยละ ๖.๓๒ เมื่อเทียบกับเดือนก่อน

อัตราเงินเฟ้อทั่วไป ยังทรงตัวอยู่ที่ร้อยละ ๔.๑๙ ตามราคาอาหารสดที่เร่งตัวขึ้นจากสถานการณ์อุทกภัย ขณะที่ **อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน** เร่งตัวขึ้นเล็กน้อยมาอยู่ที่ร้อยละ ๒.๙๐

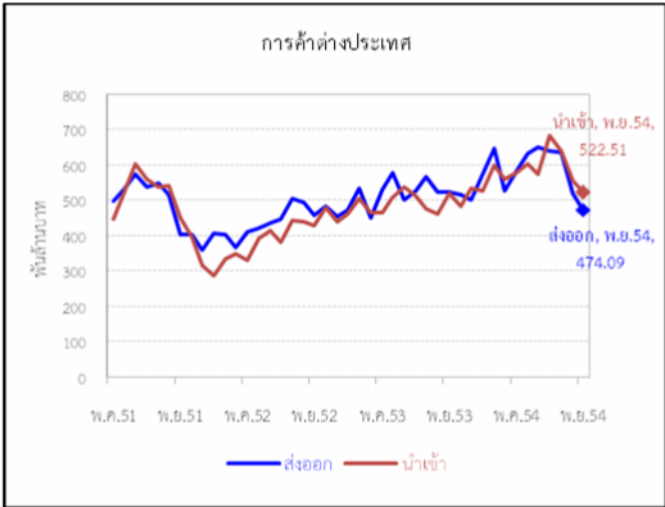
ดัชนีราคาผู้ผลิต ขยายตัวร้อยละ ๓.๕๒ เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน แต่เมื่อเทียบกับเดือนก่อนไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นผลมาจากการปรับตัวเพิ่มขึ้นของดัชนีราคาสินค้าหมวดผลิตภัณฑ์จากเหมืองและหมวดผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ขณะที่หมวดผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมปรับตัวลดลง

การส่งออก มีมูลค่า ๔๗๔,๐๘๙.๘๐ ล้านบาท หดตัวร้อยละ ๙.๖๖ เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน และหดตัวร้อยละ ๘.๘๗ เมื่อเทียบกับเดือนก่อน

การนำเข้า มีมูลค่า ๕๒๒,๕๑๑.๗๔ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๐.๖๒ เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน แต่เมื่อเทียบกับเดือนก่อนหดตัวร้อยละ ๖.๓๐

ดุลการค้า ในเดือนนี้ขาดดุล ๔๘,๔๒๑.๙๔ ล้านบาท ทำให้ดุลการค้าตั้งแต่เดือน ม.ค.-พ.ย. เกินดุลทั้งสิ้น ๘,๘๑๓.๓๘ ล้านบาท

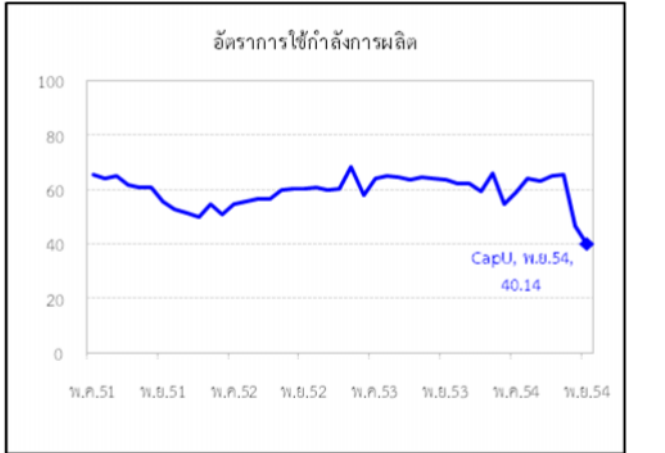
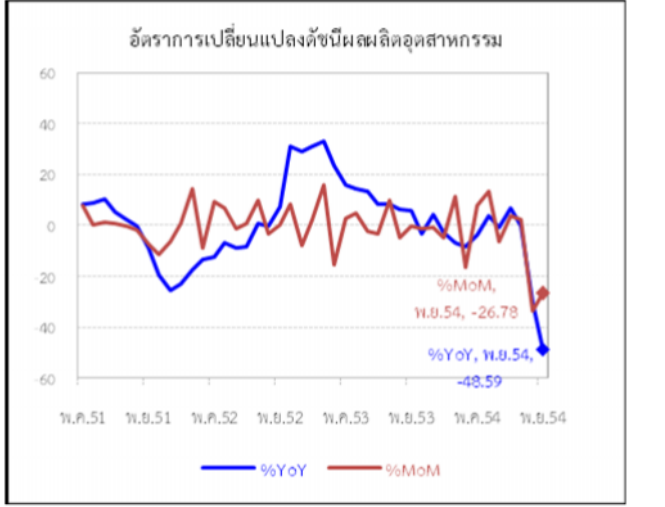

อัตราแลกเปลี่ยน เงินบาทแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลยูโร เยน ริงกิตมาเลเซีย ดอลลาร์สิงคโปร์ และรูเปียอินโดนีเซีย แต่เงินบาทอ่อนค่าลงเมื่อเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ปอนด์ และดอลลาร์ฮ่องกง ทำให้ **ดัชนีค่าเงินบาท** เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ระดับ ๑๐๑.๓๐ สะท้อนถึงการแข็งค่าขึ้นของเงินบาท

สกุลเงิน	ต.ค. ๒๕๕๔	พ.ย. ๒๕๕๔
ดอลลาร์สหรัฐฯ	๓๐.๘๙	๓๐.๙๖
ปอนด์	๔๘.๕๙	๔๘.๙๔
ยูโร	๔๒.๒๘	๔๑.๙๙
เยน (ต่อ ๑๐๐ เยน)	๔๐.๒๖	๓๙.๙๓
ดอลลาร์ฮ่องกง	๓.๙๗	๓.๙๘
ริงกิตมาเลเซีย	๙.๘๕	๙.๘๒
ดอลลาร์สิงคโปร์	๒๔.๑๗	๒๔.๐๒
รูเปีย (ต่อ ๑,๐๐๐ รูเปีย)	๓.๕๑	๓.๔๗
ดัชนีค่าเงินบาท	๑๐๑.๐๕	๑๐๑.๓๐

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) ได้รายงานดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม สถานการณ์อุทกภัยส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมรุนแรงขึ้น ทำให้ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในเดือนนี้หดตัวสูงถึงร้อยละ ๔๘.๕๙ เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน และหดตัวร้อยละ ๒๖.๗๘ เมื่อเทียบกับเดือนก่อน ทำให้ **อัตราการใช้กำลังการผลิต** ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ ๔๐.๑๔

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

- ธนาคารแห่งประเทศไทย
- สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ข่าวเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมพื้นฐานในประเทศ

โดย นายจรินทร์ ชลไพศาล (jarin@dpim.go.th)

กพร. เผยผลการจัดการแร่เถื่อนและมาตรการแก้ปัญหาในอนาคต

นายสมเกียรติ ภู่งชัยฤทธิ์ อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) เปิดเผยว่า ที่ผ่านมา กพร. เข้มงวดกับการบังคับใช้กฎหมายในกิจการแร่มาโดยตลอด แต่ที่ยังเกิดปัญหาการลักลอบทำเหมืองและผิดกฎหมายเนื่องจากราคาแร่เพิ่มขึ้น และผู้ประกอบการประสบปัญหาความยุ่งยากในการขอประทานบัตร อย่างไรก็ตาม กพร. ได้จัดระบบในการติดตามตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว โดยต่อไปจะกระจายอำนาจให้ระดับจังหวัดและเขตเป็นผู้ดูแล จึงเชื่อว่าจะสามารถควบคุมให้อยู่ในระเบียบได้

ในปี ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา กพร. ได้ตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยแร่ พร้อมทั้งมีมาตรการแก้ปัญหาระยะสั้น ได้แก่ การตรวจสอบต้นทางของแร่ ใบอนุญาตครอบครองแร่ ใบอนุญาตขายแร่อันเป็นผลพลอยได้ การชำระค่าภาคหลวงแร่ ตลอดจนตรวจสอบปลายทางของแร่ทั้งที่ใช้ในอุตสาหกรรมภายในประเทศและการส่งออก ทั้งนี้ จากการส่งทีมผู้บริหารและชุดปฏิบัติการจากส่วนกลางลงพื้นที่ที่จังหวัดเลย นครสวรรค์ เพชรบุรี อุทัยธานี ลพบุรี สระบุรี และพระนครศรีอยุธยา ได้ตรวจสอบสถานประกอบการแร่หลัก ๗๘ ราย ดำเนินคดีผู้กระทำความผิด ๓๘ ราย มูลค่าของกลางประมาณ ๒๗๗ ล้านบาท และตรวจสอบสถานประกอบการแร่แมงกานีส ๕ ราย ดำเนินคดีทั้ง ๕ ราย มูลค่าของกลางประมาณ ๒๓๔ ล้านบาท

สำหรับมาตรการแก้ไขปัญหาระยะยาว กพร. จะประสานและผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาอนุญาตประทานบัตรให้มีความรวดเร็วและโปร่งใส และแก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการอนุญาตประทานบัตร ตลอดจนลดขั้นตอนการพิจารณาอนุญาต รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) นอกจากนี้จะกำหนดให้พื้นที่ที่มีผลกระทบรุนแรงจากการลักลอบทำเหมืองแร่เป็นเขตควบคุมแร่ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ (ที่มา: นสพ.พิมพ์ไทย วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ความคืบหน้าโครงการเหมืองแร่โพแทช จังหวัดชัยภูมิ

นายอนุสรณ์ แสงนิ่มนวล กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เปิดเผยความคืบหน้าโครงการเหมืองแร่โพแทชในจังหวัดชัยภูมิว่า ขณะนี้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อนุมัติให้ขยายพื้นที่ทำเหมืองแร่โพแทชเพิ่มขึ้นเกือบ ๗ เท่า จากเดิม ๒,๕๐๐ ไร่ เป็น ๑๖,๐๐๐ ไร่ หลังจากนั้นจะขออนุญาตกระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อสำรวจพื้นที่และขยายพื้นที่โรงงานเพิ่มเติม และจะจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) คาดว่าในช่วงปี ๒๕๕๖ จึงจะสามารถเข้าไปพัฒนาเหมืองแร่โพแทชแห่งนี้ได้

สำหรับแผนงานพัฒนาเหมืองแร่โพแทชขณะนี้ได้ให้บริษัทที่ปรึกษาจากประเทศเยอรมันศึกษาความเหมาะสมของวิธีการทำเหมืองที่แตกต่างกัน ๒ วิธี ระหว่างการเปิดหน้าดินกับการเจาะลงไปใต้ดิน โดยแต่ละวิธีมีจุดเด่น-ด้อย และต้นทุนแตกต่างกัน (ที่มา: นสพ.ประชาชาติธุรกิจ วันที่ ๑๒-๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๔)

คัดค้านการขอประทานบัตรเหมืองแร่โพแทชที่จังหวัดอุดรธานี

นางมณี บุญรอด แกนนำกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี นำสมาชิกกว่า ๒๐๐ คน ยื่นหนังสือพร้อมลายเซ็น ๕,๗๖๖ ชื่อ ที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรธานี เพื่อคัดค้านการยื่นขอประทานบัตรเหมืองแร่โพแทช ของบริษัทเอเชีย แปซิฟิค โปแตช คอร์ปอเรชั่น จำกัด ในพื้นที่ ๒๖,๔๔๖-๑-๔๙ ไร่ ตำบลโนนสูง ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง และตำบลห้วยสามพาด ตำบลนาม่วง อำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ทั้งนี้ นางมณี เปิดเผยถึงเหตุผลในการคัดค้านครั้งนี้ คือ การปิดกั้นโดยประชาชนไม่มีส่วนร่วม การติดประกาศไม่แจ้งเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกสารประกาศไม่ครบถ้วน และการประกาศเขตเหมืองบนพื้นที่ทหาร

นายวรกร บำรุงชีพโชติ หัวหน้าฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุดรธานี ชี้แจงว่า จะรวบรวมการยื่นคัดค้านและรายชื่อทั้งหมดส่งให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และบริษัทผู้ยื่นขอประทานบัตรพิจารณาต่อไป (ที่มา: www.posttoday.com วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๔)

คัดค้านการทำเหมืองแร่ทองคำ-ทองแดงที่จังหวัดเลย

ชาวบ้านกลุ่มคนรักบ้านเกิด ตำบลเขาหลวง อำเภอวังสะพุง และเครือข่ายอนุรักษ์ภูหินเหล็กไฟ ตำบลนาดินคำ อำเภอเมืองเลย จำนวนกว่า ๓๐๐ คน เดินทางมาชุมนุมเพื่อยื่นหนังสือร้องเรียนถึงความเดือดร้อนจากผลกระทบเหมืองแร่ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยชี้ให้เห็นว่ามีการทำเหมืองแร่ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย สร้างผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเรียกร้องให้หน่วยงานราชการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ป้องกันและปราบปรามการลักลอบขุดแร่ และให้ยุติการออกประทานบัตรขยายเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่อำเภอวังสะพุง และโครงการเหมืองแร่ทองคำบ้านห้วยม่วง ตำบลนาดินคำที่กำลังขอประทานบัตรอยู่ในขณะนี้ด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัดเลยกล่าวภายหลังรับเรื่องร้องเรียนว่า จะบังคับใช้กฎหมายบ้านเมืองอย่างเท่าเทียมกัน บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการอย่างรวดเร็วให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอย่างที่ประชาชนเป็นห่วง (ที่มา: www.manager.co.th วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔)

‘อคราไมนิ่ง’ เผย ๔ โครงการหลักปี ๒๕๕๕

นายปกรณ์ สุขุม กรรมการผู้จัดการ บริษัท อคราไมนิ่ง จำกัด เปิดเผยว่า ในปัจจุบันราคาทองคำอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ในปี ๒๕๕๕ บริษัทเตรียมดำเนินการ ๔ โครงการสำคัญ ได้แก่

โครงการที่ ๑ ขยายโรงงานแห่งที่ ๒ มูลค่าการลงทุนกว่า ๔,๐๐๐ ล้านบาท โดยจะเร่งก่อสร้างให้แล้วเสร็จพร้อมใช้งานภายในกลางปี ๒๕๕๕ โดยจะเพิ่มปริมาณการผลิตจาก ๒.๓ ล้านตันในปัจจุบัน เป็น ๕ ล้านตัน พร้อมตั้งเป้าเพิ่มผลผลิตทองคำบริสุทธิ์ให้ได้ปีละ ๑.๘-๒ แสนออนซ์

โครงการที่ ๒ เตรียมเข้าจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยภายในปี ๒๕๕๕ เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมเหมืองไทยให้รู้จักไปทั่วโลก

โครงการที่ ๓ การขออนุญาตสำรวจแร่ทองคำในพื้นที่ ๘-๙ แสนไร่ บริเวณ ๓ จังหวัด ได้แก่ พิจิตร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ ซึ่งได้ยื่นเอกสารต่อ กพร. เรียบร้อยแล้ว

โครงการที่ ๔ จัดทำแผนพัฒนากิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนรอบพื้นที่เหมืองทองคำในจังหวัดพิจิตรและเพชรบูรณ์ โดยใช้เงินลงทุนราว ๓๐ ล้านบาทต่อปี รวมกับเงินกองทุนรักษาสีสิ่งแวดล้อมซึ่งใช้เงินก่อตั้ง ๑๐๐ ล้านบาท แต่ละปีมีงบประมาณพัฒนา ๑๐ ล้านบาท

(ที่มา: นสพ.ประชาชาติธุรกิจ วันที่ ๒๖-๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔)

‘อคราไมนิ่ง’ เผยแผนขยายการลงทุนเหมืองทองคำช่วง ๕ ปี

นายสิโรจ ประเสริฐ กรรมการบริหาร บริษัท อคราไมนิ่ง จำกัด ผู้ประกอบการเหมืองแร่ทองคำรายใหญ่ เปิดเผยว่า ในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) บริษัทมีแผนที่จะขยายการทำเหมืองทองคำเพิ่มมากขึ้น หลังจากที่ได้ทำการสำรวจแหล่งแร่ทองคำในจังหวัดพิจิตรแล้วพบว่ามีความศักยภาพที่จะทำเหมืองได้ ซึ่งเวลานี้อยู่เพียงการยืนยันจากนักธรณีวิทยาอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจะวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการขุดแร่ทองคำและการตั้งโรงงานสกัดแร่แห่งใหม่ซึ่งอาจจะใช้วิธีปั่นแร่ให้กับโรงงานสกัดแร่ที่มีอยู่แล้ว ทั้งนี้ ปัจจุบันบริษัทอยู่ระหว่างการก่อสร้างโรงงานสกัดแร่ทองคำแห่งที่ ๒ กำลังการผลิต ๒.๗ ล้านตันต่อปี คาดว่าจะแล้วเสร็จในช่วงกลางปีหน้า ใช้เงินลงทุนประมาณ ๔,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งจะทำให้บริษัทมีกำลังการผลิตเพิ่มเป็น ๕ ล้านตันต่อปี

นายสิโรจ เปิดเผยว่าหากสถานการณ์ราคาทองคำในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะทำให้บริษัทมีความคุ้มค่าที่จะขุดแร่ทองคำที่ปนหินในเปอร์เซ็นต์ต่ำขึ้นมาได้ จากปัจจุบันที่ขุดขึ้นมาจะมีแร่ทองคำเฉลี่ยอยู่ที่ ๑ กรัมต่อหิน ๑ ตัน อีกทั้งโรงงานแห่งที่ ๒ จะแล้วเสร็จ น่าจะส่งผลให้รายได้ของบริษัทในปี ๒๕๕๕ เติบโตตามไปด้วย

สำหรับการยื่นขออาชญาบัตรพิเศษเพื่อสำรวจแหล่งแร่ทองคำเพิ่มเติม นั้น ที่ผ่านมามีบริษัทและบริษัทในเครือ รวมถึงบริษัท คิงสเกต คอนโซลิเดเต็ด จำกัด จากออสเตรเลีย ซึ่งเป็นบริษัทแม่

ของอคราไมนิ่ง ได้ยื่นขอรวมกันไปกว่า ๙๐ แปลง พื้นที่กว่า ๙ แสนไร่ ในจังหวัดพิจิตร เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงอุตสาหกรรม

(ที่มา: www.thanonline.com วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ผู้ตรวจการแผ่นดินเตรียมแก้ปัญหาเหมืองหินเขาคูหา

นายประวิช รัตนเพียร ผู้ตรวจการแผ่นดิน เปิดเผยว่า ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกิจการเหมืองหิน บริเวณเขาคูหา อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ผู้ร้องเรียนได้กล่าวอ้างว่าการจัดทำประชามติในการต่ออายุประทานบัตรเหมืองหินเขาคูหาให้กับบริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทานที่สิ้นอายุประทานบัตรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมไม่มีความโปร่งใส อีกทั้งรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมไม่ตรงกับข้อเท็จจริง

นายประวิช เปิดเผยภายหลังว่าปัจจุบันยังคงมีประชาชนที่ปักอาศัยอยู่บริเวณโดยรอบเขาคูหาได้รับความเดือดร้อนจากการทำเหมืองหินดังกล่าวอยู่ แม้จะมีการสำรวจและจ่ายค่าชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นก็ตามแต่ก็ยังไม่ครอบคลุมผู้ที่ได้รับความเสียหายทั้งหมด เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งทางผู้ตรวจการแผ่นดินจะร่วมดำเนินการหามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหามาตรการของประชาชนในเรื่องนี้อย่างรอบคอบ และรวดเร็ว

(ที่มา: www.dailynews.co.th วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ศูนย์วิจัยกสิกรไทยคาดการณ์การใช้เหล็กปี ๒๕๕๕ ขยายตัวร้อยละ ๗

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดการณ์ว่า ในปี ๒๕๕๕ ปริมาณความต้องการบริโภคเหล็กในประเทศจะอยู่ที่ระดับ ๑๕.๒-๑๖.๐ ล้านตัน ขยายตัวประมาณร้อยละ ๗ เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจและความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมปลายน้ำต่างๆ

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย เปิดเผยว่า ในปัจจุบันประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการผลิตเหล็กคุณภาพสูงภายในประเทศ ดังนั้นภาครัฐสามารถช่วยเหลือโดยการลดอุปสรรคในการนำเข้าเหล็กคุณภาพสูง ตลอดจนผลักดันให้เกิดการลงทุนเพื่อผลิตเหล็กคุณภาพต้นน้ำและกลางน้ำ สำหรับเหล็กที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกนั้น ศูนย์วิจัยกสิกรไทยมีความเห็นว่าผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าเพื่อให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต

(ที่มา: นสพ.กรุงเทพธุรกิจ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔)

‘อิตาเลียนไทย’ เตรียมลงทุนโรงถลุงเหล็กในพม่า

นายเปรมชัย กรรณสูต ประธานบริหาร บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวล๊อปเมนต์ จำกัด (มหาชน)เปิดเผยว่า บริษัทมีแผนที่จะลงทุนสร้างโรงถลุงเหล็กขนาดกำลังการผลิต ๑๐ ล้านตัน พื้นที่ประมาณ ๑๒,๐๐๐ ไร่ มูลค่าการลงทุนประมาณ ๓ แสนล้านบาท ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมทวายประเทศพม่า ซึ่งบริษัทจะเป็นผู้พัฒนาพื้นที่ โดยร่วมทุนกับบริษัทญี่ปุ่นในสัดส่วนร้อยละ ๕๐ (ที่มา: นสพ.เดลินิวส์ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ข่าวเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมพื้นฐานต่างประเทศ โดย นางสาวรักเร่ เกสื่อนเมฆ

ปี ๒๕๕๕ ผลผลิตทองแดงของชิลีเพิ่มขึ้น

National Mining Society of Chile (Sonami) รายงานว่าในปี ๒๕๕๕ ชิลีจะผลิตทองแดงจำนวน ๕.๕ ล้านตัน โดยผลผลิตทองแดงของประเทศในปี ๒๕๕๔ อยู่ที่ระดับ ๕.๔ ล้านตัน เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปี ๒๕๕๓ มูลค่าการส่งออกแร่ทั้งหมดของประเทศเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๒ อยู่ที่ระดับ ๕๓ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และคาดการณ์ว่าในปี ๒๕๖๑ ผลผลิตทองแดงในประเทศจะสูงถึง ๘ ล้านตัน (ที่มา : www.platts.com วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๔)

บริษัท KGHM Polska Miedz SA ซื้อเหมืองแร่ในแคนาดา

บริษัท KGHM Polska Miedz SA ของโปแลนด์ ซึ่งเป็นผู้ผลิตทองแดงรายใหญ่ในยุโรป ตัดสินใจซื้อบริษัท Quadra FN Mining Co., Ltd. ของแคนาดา ด้วยเงินจำนวน ๒.๘๔ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ นับเป็นการลงทุนมากที่สุดของบริษัทฯ ในต่างประเทศ จุดประสงค์ในการลงทุนครั้งนี้เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มปริมาณการผลิต ส่งผลให้บริษัทมีผลผลิตมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ตัน ในปี ๒๕๕๕ จาก ๕๗,๐๐๐ ตัน ในปี ๒๕๕๔ (ที่มา : www.bloomberg.com วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๔)

บริษัท Rio Tinto วางแผนลงทุนเพิ่มในแคนาดา

บริษัท Rio Tinto ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้านเหมืองแร่ชั้นนำของโลก วางแผนลงทุนเพิ่มราว ๒.๗ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในการปรับปรุงและขยายกำลังการผลิตที่โรงถลุงอะลูมิเนียม Kitimat ในรัฐบริติชโคลัมเบีย ของแคนาดา ซึ่งจะแล้วเสร็จ ในปี ๒๕๕๗ และมีกำลังการผลิต อยู่ที่ระดับ ๔๒๐,๐๐๐ ตันต่อปี (ที่มา : www.af.reuters.com วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ญี่ปุ่นร่วมลงทุนกับจีนผลิตอะลูมิเนียม

บริษัท Kobe Steel Co., Ltd. ของญี่ปุ่น และบริษัท ALCHA Aluminium Co., Ltd. ซึ่งเป็นผู้ผลิตอะลูมิเนียมรายใหญ่ของจีน ลงนามร่วมกันเพื่อลงทุนผลิตและจำหน่ายอะลูมิเนียมม้วน (aluminium coil) และอะลูมิเนียมแผ่น (aluminium sheet) สำหรับบริษัทแห่งใหม่นี้ บริษัท Kobe Steel Co., Ltd. จะถือหุ้นร้อยละ ๘๐ และบริษัท ALCHA Aluminium Co., Ltd. ถือหุ้นร้อยละ ๒๐ ผลผลิตอะลูมิเนียมจะผลิตและจำหน่ายให้กับอุตสาหกรรมยานยนต์และอุตสาหกรรมผลิตกระป๋องบรรจุเครื่องดื่ม ด้วยกำลังการผลิตประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี คาดว่า จะเริ่มดำเนินการผลิตในปี ๒๕๕๘ (ที่มา : www.bloomberg.com วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๔)

บริษัท Hecla Mining Co., Ltd. กลับมาผลิตโลหะเงินอีกครั้ง

บริษัท Hecla Mining Co., Ltd. ตั้งเป้าหมายจะกลับมาผลิตโลหะเงินอีกครั้งที่เหมือง Lucky Friday ในรัฐไอดาโฮ (Idaho) ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ หลังจากถูกสั่งปิดโดย The Federal Mine Safety and Health Administration เนื่องจากเกิดเหตุระเบิดขึ้นที่เหมือง เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ ส่งผลให้มีคนงานบาดเจ็บ โดยในปี ๒๕๕๔ บริษัทมีผลผลิตโลหะเงินมากกว่า ๙ ล้านออนซ์ และในปี ๒๕๕๕ บริษัทคาดว่าจะผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่า ๙.๕ ล้านออนซ์ (ที่มา : www.ibtimes.com วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ปี ๒๕๕๕ ความต้องการผลิตภัณฑ์เหล็กของจีนเพิ่มสูงขึ้น

China Metallurgical Industry Planning and Research Institute รายงานว่า ในปี ๒๕๕๕ คาดว่าความต้องการผลิตภัณฑ์เหล็กของจีนจะสูงถึง ๖๔๖ ล้านตัน โดยความต้องการมาจากภาคอุตสาหกรรมก่อสร้าง ซึ่งมีความต้องการใช้เหล็กมากกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณการใช้เหล็กทั้งหมดของประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ อยู่ที่ระดับ ๓๕๐ ล้านตัน ภาคอุตสาหกรรมรถยนต์ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ อยู่ที่ระดับ ๔๔ ล้านตัน และภาคอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘.๕ อยู่ที่ระดับ ๑๒๘ ล้านตัน สำหรับในปี ๒๕๕๕ ผลผลิตเหล็กภายในประเทศจะเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๘ อยู่ที่ระดับ ๗๒๘ ล้านตัน (ที่มา : www.biz.thestar.com วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ในปี ๒๕๕๘ คาดว่าความต้องการซีเมนต์ของโลกเพิ่มสูงขึ้น

บริษัท Freedonia ซึ่งเป็นบริษัทวิจัย คาดว่าความต้องการซีเมนต์ของโลก ในปี ๒๕๕๘ อยู่ที่ระดับ ๔.๓ พันล้านตัน มูลค่า ๓๓๕ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยเป็นความต้องการปูนซีเมนต์ของจีน จำนวน ๒.๓๕ พันล้านตัน แอฟริกาและตะวันออกกลาง จำนวน ๕๑๓ ล้านตัน อเมริกากลางและอเมริกาใต้ จำนวน ๑๖๔.๕ ล้านตัน ยุโรปตะวันตก จำนวน ๑๙๖ ล้านตัน อเมริกาเหนือ จำนวน ๑๖๒ ล้านตัน และประเทศอื่นๆประมาณ ๙๑๔ ล้านตัน ซึ่งความต้องการดังกล่าวมาจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นของการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศกำลังพัฒนา (ที่มา : www.cementchina.net วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๔)

บริษัท Taiwan Cement เข้าถือสิทธิ์ บริษัท Tai Chang Group

บริษัท Taiwan Cement Corporation ผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายใหญ่ที่สุดของไต้หวัน เข้าถือสิทธิ์บริษัท Tai Chang Group ด้วยเงินลงทุน ๗๐๐ ล้านหยวน ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลเสฉวน (Sichuan Province) ที่มีโรงงานปูนซีเมนต์จำนวนไม่มากนัก สวนทางกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล ได้แก่ โรงไฟฟ้าพลังน้ำ (Hydropower Plant) และทางด่วน (Expressways) โดยในปี ๒๕๕๙ บริษัทวางแผนเพิ่มกำลังการผลิตปูนซีเมนต์เป็น ๑๐๐ ล้านตันต่อปี

(ที่มา : www.cementchina.net วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๔)

อิหร่านสร้างโรงงานปูนซีเมนต์ในเวเนซุเอลา

บริษัท Iranian Ehdas Sanat Company ของอิหร่านสร้างโรงงานปูนซีเมนต์ Cerro Azul ในเวเนซุเอลา ซึ่งมีกำลังการผลิตปูนซีเมนต์ ๑ ล้านตันต่อปี โดยโรงงานดังกล่าวดำเนินการไปแล้วประมาณร้อยละ ๘๑ โรงงานปูนซีเมนต์แห่งนี้จะเป็นโรงงานปูนซีเมนต์ที่ใหญ่เป็นอันดับสองในลาตินอเมริกา

(ที่มา : www.cementchina.net วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๔)

จีนสร้างโรงปูนซีเมนต์ในอินโดนีเซีย

บริษัท State Development and Investment Corporation (SDIC) ของจีน วางแผนสร้างโรงปูนซีเมนต์ในจังหวัดปาปัวตะวันตก ประเทศอินโดนีเซีย ด้วยเงินลงทุน ๒๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ บริษัท คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างโรงปูนซีเมนต์ในปี ๒๕๕๖ และจะแล้วเสร็จในปี ๒๕๕๗ โดยมีกำลังการผลิตราว ๑ ล้านตันต่อปี ซึ่งผลผลิตปูนซีเมนต์ที่ผลิตได้จะช่วยให้ราคาปูนซีเมนต์ในพื้นที่ลดลงประมาณร้อยละ ๓๐

นอกจากนี้ยังมีบริษัทจากจีนเข้ามาลงทุนสร้างโรงปูนซีเมนต์ในอินโดนีเซียอีก ได้แก่ บริษัท Anhui Conch Cement Company Co., Ltd. ลงทุนราว ๒.๓๕ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ สร้างโรงปูนซีเมนต์จำนวน ๔ แห่ง ในจังหวัดกาลิมันตัน ตะวันออก กาลิมันตันตะวันตก กาลิมันตันใต้ และปาปัวตะวันตก และบริษัท China Triumph International Engineering Co., Ltd. (CTIEC) ลงทุนสร้างโรงปูนซีเมนต์ในจังหวัดชวากลาง

(ที่มา : www.cementchina.net วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔)

บริษัท Norilsk Nickel วางแผนเพิ่มผลผลิตนิกเกิล

ในปี ๒๕๕๕ บริษัท Norilsk Nickel ของรัสเซีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตนิกเกิลและพลาตียมรายใหญ่ที่สุดของโลก วางแผนลงทุน ๓ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจ และ บริษัทยังมีแผนเพิ่มผลผลิตนิกเกิลระหว่าง ๓๐๐,๐๐๐-๓๑๕,๐๐๐ ตัน ทองแดงระหว่าง ๓๘๐,๐๐๐-๓๙๐,๐๐๐ ตัน พลาตียมระหว่าง ๒.๘๕-๒.๘๗ ล้านออนซ์ และแพลทินัมระหว่าง ๗๐๕,๐๐๐-๗๒๐,๐๐๐ ล้านออนซ์

(ที่มา : www.reuters.com วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ราคาก๊าซในจีน เพิ่มขึ้นในปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖

บริษัท UOB Kay Hian Co., Ltd. คาดว่าในปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ ราคาก๊าซในจีน ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตและผู้ใช้ก๊าซรายใหญ่ที่สุดของโลก จะเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ และการนำเข้าก๊าซจะเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕ เนื่องจากอุปทานก๊าซที่ตึงตัว และความต้องการก๊าซในอุตสาหกรรมเพิ่มสูงขึ้น ส่วนในปี ๒๕๕๘ การนำเข้าก๊าซสำหรับโรงไฟฟ้าและผู้ผลิตเหล็กจะเพิ่มสูงขึ้น อยู่ที่ระดับ ๓๐๐ ล้านตัน โดยคาดการณ์จากการนำเข้าก๊าซในปี ๒๕๕๔ จำนวน ๑๖๕ ล้านตัน

สำหรับราคาก๊าซในจีนที่ค่าความร้อน ๕,๕๐๐ Kcal/Kg ที่ท่าเรือ Qinhuangdao อยู่ที่ระดับ ๘๖๐ หยวนต่อตัน (๑๓๕ เหรียญสหรัฐฯต่อตัน) เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ นับเป็นระดับราคาสูงที่สุดนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๑

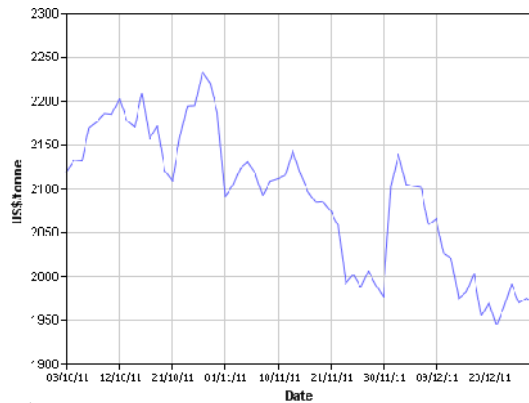
(ที่มา : www.bloomberg.com วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๔)

ราคาสินค้าแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานที่น่าสนใจ

โดย นายจรินทร์ ชลไพศาล (jarin@dpim.go.th)

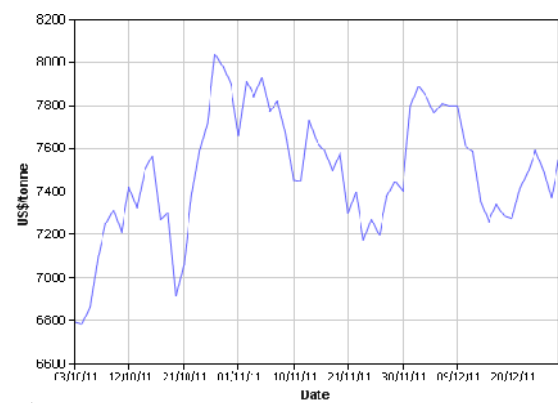
Non-ferrous metals

ราคาโลหะอะลูมิเนียม เดือน ต.ค. - ธ.ค. ๕๔

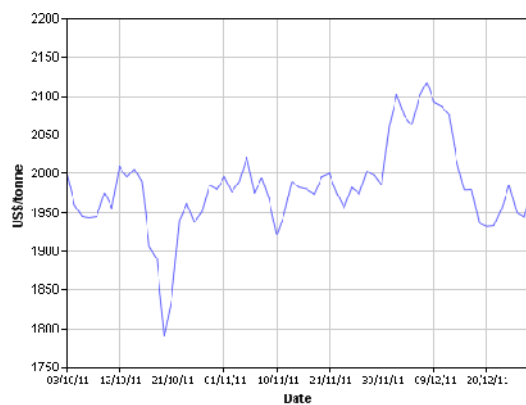
ที่มา: <http://www.lme.com>

ราคาโลหะทองแดง เดือน ต.ค. - ธ.ค. ๕๔

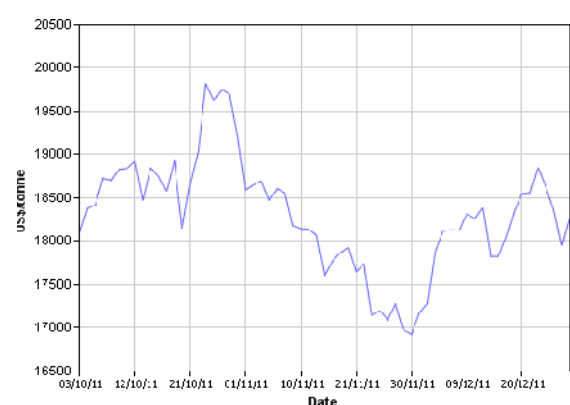
ที่มา: <http://www.lme.com>

ราคาโลหะตะกั่ว เดือน ต.ค. - ธ.ค. ๕๔

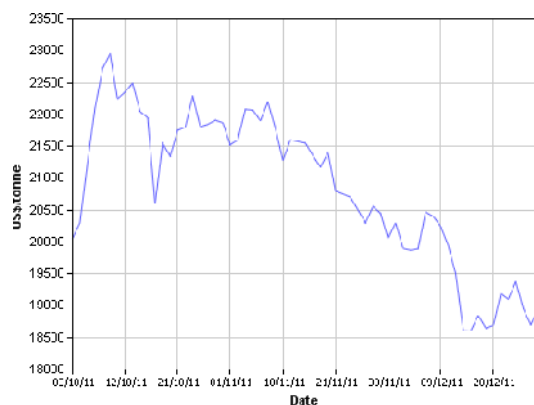
ที่มา: <http://www.lme.com>

ราคาโลหะนิกเกิล เดือน ต.ค. - ธ.ค. ๕๔

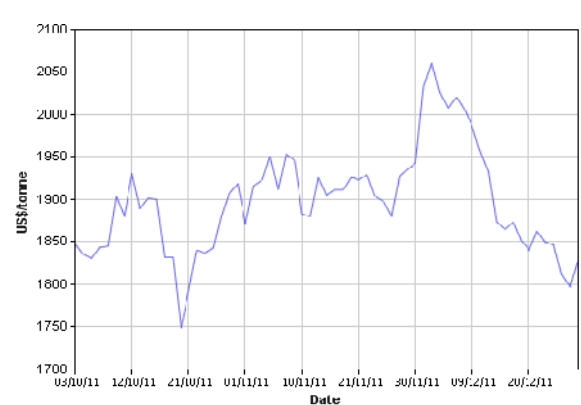
ที่มา: <http://www.lme.com>

ราคาโลหะดีบุก เดือน ต.ค. - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.lme.com>

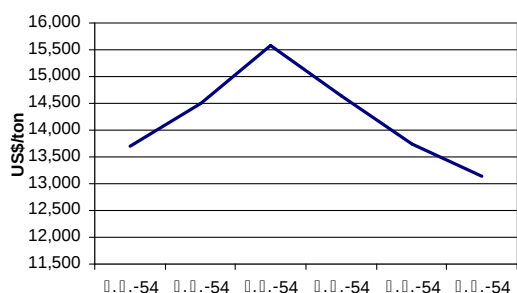
ราคาโลหะสังกะสี เดือน ต.ค. - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.lme.com>

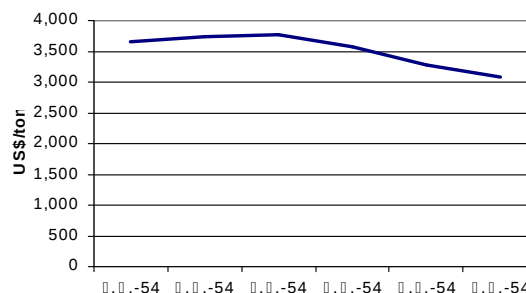
Minor Metals

Antimony เดือน ก.ค. ๕๔ – ธ.ค. ๕๔

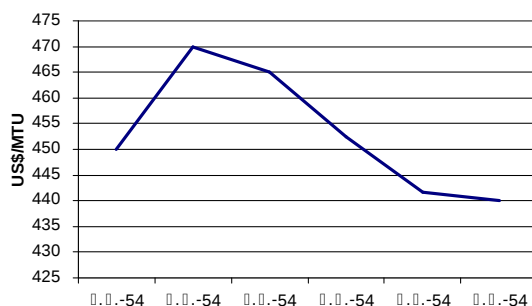
ที่มา: www.mineralprices.com

Manganese เดือน ก.ค. ๕๔ – ธ.ค. ๕๔

ที่มา: www.mineralprices.com

Tungsten เดือน ก.ค. ๕๔ – ธ.ค. ๕๔

ที่มา: www.mineralprices.com

Precious Metals

ราคาโลหะทองคำ เดือน ต.ค. – ธ.ค. ๕๔

ที่มา: www.metalprices.com

Note: COMEX Spot Price (\$/Troy oz)

ราคาโลหะเงิน เดือน ต.ค. – ธ.ค. ๕๔

ที่มา: www.metalprices.com

Note: COMEX Spot Price (\$/Troy oz)

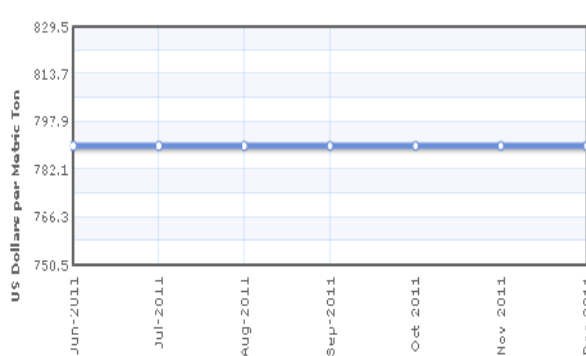
Steel

ราคา Steel Billet เดือน ต.ค. – ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.lme.com>

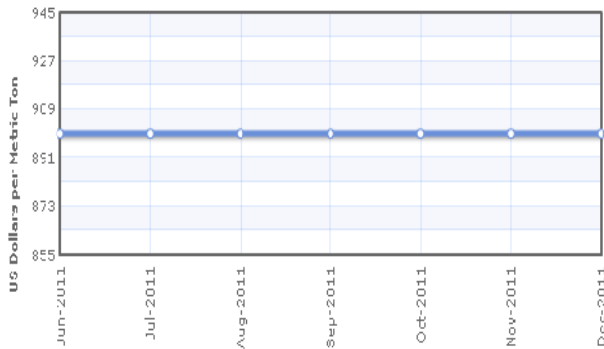
Steel wire rod เดือน มิ.ย. ๕๔ – ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.indexmundi.com>

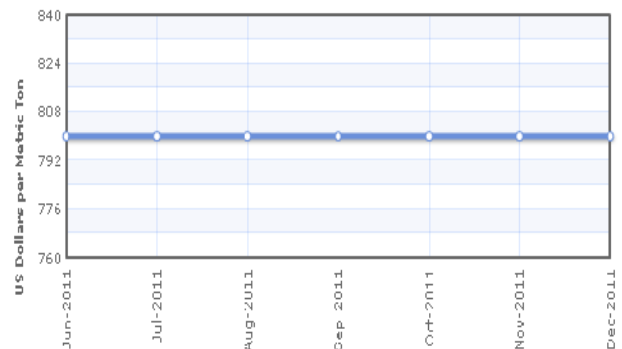
Note: Japan export contracts fob. mainly to Asia

Cold-Rolled Steel เดือน มิ.ย. ๕๔ - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.indexmundi.com>

Note: Japan export contracts fob. mainly to Asia

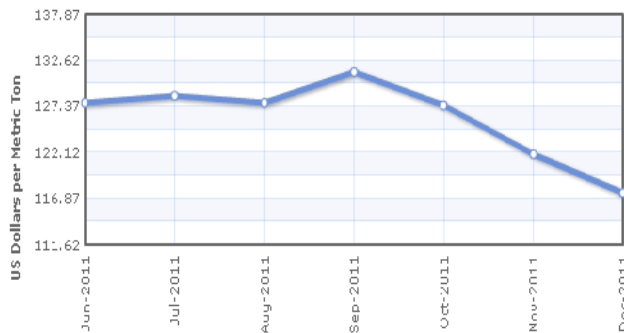
Hot-rolled steel เดือน มิ.ย. ๕๔ - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.indexmundi.com>

Note: Japan export contracts fob. mainly to Asia

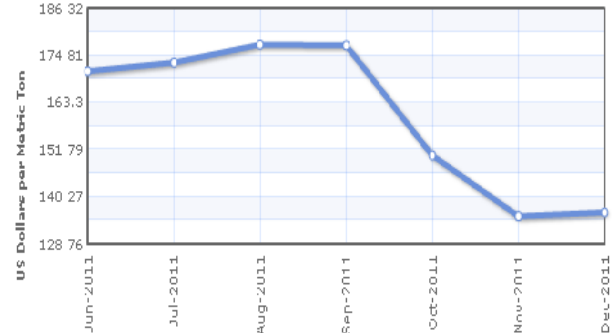
Others

coal เดือน มิ.ย. ๕๔ - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.indexmundi.com>

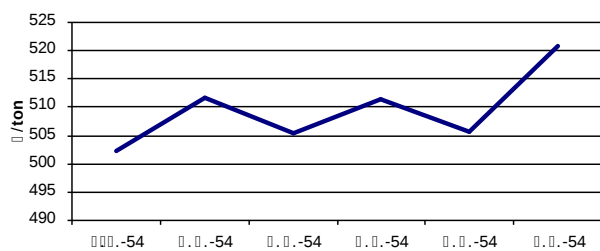
Note: ๑๒,๐๐๐ btu/pound, <๑% sulfur, ๑๔% ash, FOB Newcastle/Port Kembla

Iron ore เดือน มิ.ย. ๕๔ - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.indexmundi.com>

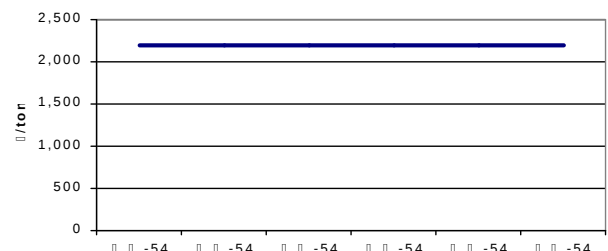
Note: China import Iron Ore Fines ๖๒% FE spot (CFR Tianjin port)

Gypsum เดือน มิ.ย. ๕๔ - พ.ย. ๕๔

ที่มา: <http://www.gtis.com>

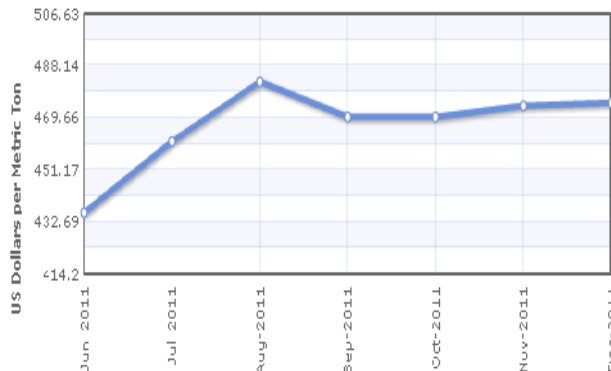
Note: HS ๒๕๒๐.๑๐๐.๐๐๑

Portland cement ก.ค. ๕๔ - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.indexpr.moc.go.th>

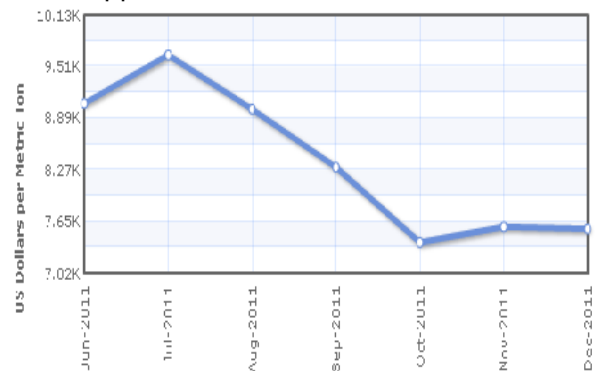
หมายเหตุ: ปูนถุง ประเภท ๑ บรรจุ ๕๐ กก./ถุง ตราช้าง (สระบุรี)

Potassium Chloride เดือน มิ.ย. ๕๔ - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.indexmundi.com>

Note: standard grade, spot, f.o.b. Vancouver

Copper Cathode เดือน มิ.ย. ๕๔ - ธ.ค. ๕๔

ที่มา: <http://www.indexmundi.com>

Note: grade A cathode, LME spot price, CIF European ports

มุมมองทางสถิติ ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจ

นายเจษฎาชัย ยุติธรรมสกุล (น้องเช็ค)
chadsadachal@dplm.go.th

สวัสดีครับท่านผู้อ่านทุกท่าน น้องเช็คกลับมาครับใช้ท่านผู้อ่านในคอลัมน์มุมมองการตลาดเช่นเคย ซึ่งก่อนอื่นเลยน้องเช็คขอแสดงความยินดีให้แก่ประเทศไทยที่ผ่านพ้นวิกฤติครั้งสำคัญนั้นคือ มหาอุทกภัยที่สร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนคนไทยตั้งแต่ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน จนถึงพื้นที่ในเขตปริมณฑล แต่ถึงอย่างไรก็ตามอุทกภัยก็ไม่ได้ผ่านพ้นไปอย่างสิ้นเชิง เพราะตอนนี้ภาคใต้หรือด้ามขวานของไทยก็กำลังประสบความเดือดร้อนจากภัยน้ำท่วมอยู่ด้วยเช่นกันครับ น้องเช็คก็อยากจะเชิญชวนให้ผู้อ่านที่พอจะมีกำลังทรัพย์ กำลังกาย ช่วยส่งสิ่งของบริจาค และความช่วยเหลือต่างๆไปให้แก่พี่น้องชาวไทยที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่ในขณะนี้ด้วยครับ

ส่วนมุมมองการตลาดในฉบับนี้น้องเช็คขอเสนอเรื่องเบาๆ แต่ก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านแน่นอนครับ เพราะเรื่องที่น้องเช็คจะเสนอคือ เรื่องของดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วท่านผู้อ่านคงจะเคยเห็น หรือผ่านตามาบ้าง เช่น ผลผลิตมวลรวมในประเทศ(Gross Domestic Product: GDP) เงินเฟ้อ หรืออัตราการว่างงาน เป็นต้นนะครับ แต่ดัชนีที่น้องเช็คจะนำเสนอในฉบับนี้ เป็นดัชนีที่ผู้อ่านบางท่านอาจจะยังไม่เคยเห็น หรือเคยเห็นแต่ไม่รู้ว่าคืออะไร และจะสามารถนำมาใช้ในการประกอบกิจการเหมืองแร่ได้อย่างไร ซึ่งน้องเช็คจะอธิบายดังต่อไปนี้ครับ

ดัชนีชี้้นำและดัชนีชี้ฟองเศรษฐกิจ ดัชนีทั้ง ๒ ตัวนี้เป็นดัชนีที่บอกถึงวัฏจักรเศรษฐกิจ ว่าในขณะนี้เศรษฐกิจในประเทศอยู่ในช่วงใด และในอนาคตข้างหน้าในระยะสั้น(๓-๔ เดือน) เศรษฐกิจจะเป็นเช่นไร ซึ่งตามหลักโดยทั่วไปแล้ว วัฏจักรเศรษฐกิจจะแบ่งออกเป็นจุดวกกลับ(Turning Point) จุดสูงสุด(Peak) และจุดต่ำสุด(Trough) ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในการตัดสินใจลงทุน ว่าควรจะลงทุนเลยหรือไม่ หรือควรที่จะชะลอการลงทุนออกไปก่อน เพื่อรอดูแนวโน้มต่อไป

ดัชนีชี้้นำเศรษฐกิจ เป็นดัชนีที่จะบอกแนวโน้มของภาพรวมทางเศรษฐกิจในอนาคตว่าจะเป็นอย่างใด เศรษฐกิจจะ

สามารถเจริญเติบโตได้อีกหรือไม่หรือถึงจุดวกกลับจากต่ำสุดแล้ว เป็นต้น ซึ่งอุตสาหกรรมเหมืองแร่ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมรากฐานของอุตสาหกรรมอื่นๆ เพราะเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบขั้นต้น นั่นก็คือแร่ให้แก่อุตสาหกรรมในขั้นถัดไป หมายความว่าถ้าหากเศรษฐกิจอยู่ในภาวะชะลอตัว อุตสาหกรรมอื่นๆลดกำลังการผลิตลง ประชาชนใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าน้อยลง ก็ย่อมที่จะส่งผลถึงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ด้วยเช่นกัน เพราะในช่วงเศรษฐกิจซบเซา ไม่มีอุตสาหกรรมไหน ที่จะเพิ่มกำลังการผลิตโดยปราศจากยอดขายแน่นอนครับ

น้องเช็คขอนำข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ ดังนี้ครับ

 ธนาคารแห่งประเทศไทย Bank of Thailand Changes in Leading Economic Components and Index (Seasonally Adjusted)								
(% from previous period)	2010	2011						
		H1	Q1	Q2	Q3	Oct	Nov	
Real Broad Money	7.5	7.2	2.5	4.6	2.4	6.8	-0.1	
Number of Foreign Tourists	11.9	16.0	12.0	3.0	1.9	-14.5	-20.3	
SFT Index	46.2	9.5	1.2	0.9	-4.6	12.5	6.7	
Oil Price Inverse Index (China)	-23.3	-28.0	-19.1	6.8	5.6	-4.5	-5.3	
Real Exports	11.6	13.0	13.6	-3.2	2.9	-16.8	-5.0	
New Construction Area Permitted	6.5	23.3	40.7	-12.0	16.7	-31.9	n.a.	
Real Authorized Capital of Newly Registered Companies	61.5	73.7	13.6	109.5	-92.0	173.9	n.a.	
Leading Economic Index	123.2	128.7	127.6	129.7	132.2	129.6	126.8	
Index Change	3.9	3.0	1.6	1.7	1.9	-0.9	-2.6	

จากตารางการเปลี่ยนแปลงดัชนีชี้้นำเศรษฐกิจของธนาคารแห่งประเทศไทยจะเห็นว่าในเดือนพฤศจิกายน ดัชนีชี้้นำปรับตัวลดลงร้อยละ ๒.๖ (โดยใช้เดือนตุลาคมเป็นฐาน) เป็นผลมาจากการหดตัวของทุกองค์ประกอบของดัชนี ยกเว้นดัชนีตลาดหลักทรัพย์ แต่ทั้งนี้การปรับตัวลดลงของดัชนีชี้นำเพียงเดือนเดียว ไม่ได้บ่งบอกว่าเศรษฐกิจในอนาคตของประเทศไทยจะหดตัวอย่างต่อเนื่อง เพราะสัญญาณที่จะบ่งชี้ว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะหดตัวนั้น ดัชนีชี้นำจะต้องลดลงมากกว่าร้อยละ ๒.๐ เป็นเวลาหลายเดือน

จากข้อมูลเบื้องต้นท่านผู้ประกอบการสามารถนำไปประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจลงทุน หรือวางแผนธุรกิจได้ เช่น ผู้ประกอบการอาจจะชะลอการลงทุนในอนาคตอันใกล้ไว้ก่อน เพื่อดูดัชนีชี้นำของเดือนธันวาคมว่าจะมีการปรับตัวลดลงอีกหรือไม่ ถ้าดัชนีชี้นำยังคงปรับตัวลดลงอีก ท่านผู้ประกอบการก็ควรที่จะเตรียมแผนรับมือเศรษฐกิจในช่วงซบเซาไว้ก่อน เช่น การลดต้นทุนในการผลิต โดยการลดกำลังการผลิตและลดจำนวนสินค้าคงคลัง และปรับโครงสร้างองค์กรให้มีขนาดเล็กลง เป็นต้น แต่ถ้าหากดัชนีชี้นำปรับตัวเพิ่มขึ้นมากกว่า ๓ เดือน หมายความว่าเศรษฐกิจอยู่ในช่วงขาขึ้น ผู้ประกอบการอาจจะตัดสินใจเพิ่ม

กำลังการผลิตแร่ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อคำสั่งซื้อที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตได้อย่างทันทั่วทั้งที่ครับ

ดัชนีชี้พ้องเศรษฐกิจ เป็นดัชนีที่แสดงทิศทางเศรษฐกิจปัจจุบัน โดยมีคลื่นวัฏจักรสอดคล้องกับระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งสามารถสะท้อนปริมาณการลงทุนที่กำลังเกิดขึ้นได้ ประกอบด้วยตัวแปร ๙ ตัว คือ

๑. ปริมาณการผลิตยานพาหนะเพื่อการพาณิชย์
๒. ปริมาณการผลิตปูนซีเมนต์
๓. ปริมาณการผลิตเบียร์
๔. ปริมาณการผลิตรถจักรยานยนต์
๕. ดัชนียอดขายปลีก
๖. ยอดจำหน่ายรถยนต์ในประเทศ
๗. ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะ
๘. มูลค่าการนำเข้า
๙. ภาษีศุลกากร

จากตัวแปรทั้ง ๙ ตัวที่กล่าวมานั้น ท่านผู้ประกอบการจะสามารถคาดเดาได้ไม่ยากว่า ดัชนีชี้พ้องในเดือนพฤศจิกายนจะต้องปรับตัวลดลงอย่างรุนแรงแน่นอน ซึ่งจากการเปิดเผยตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทยก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ

(% from previous period)	2010	2011					
		H1	Q1	Q2	Q3	Q4	Avg
MFI	15.5	1.9	1.2	-0.9	0.3	-29.7	-26.8
Real Gross Value Added Taxes	15.7	11.0	8.0	4.5	-3.0	-5.5	-2.3
Real Debt to Demand Deposits	12.0	14.0	9.2	-3.9	8.2	-22.7	n.a.
Real Imports	19.9	12.1	14.0	-3.0	3.2	-16.8	-1.4
Volume Sales of Automobiles	46.8	8.9	22.0	-23.4	25.2	-53.3	-41.5
Coincident Economic Index	119.6	122.0	122.5	121.4	122.6	114.4	109.4
Index Change	4.3	1.8	1.9	-0.9	1.0	-6.8	-4.4

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าดัชนีชี้พ้องปรับตัวลดลงถึงร้อยละ ๔.๔ อันเนื่องมาจากการปรับตัวลดลงของทุกองค์ประกอบดัชนี โดยเฉพาะปริมาณการจำหน่ายรถยนต์ภายในประเทศและดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรม ที่ปรับตัวลดลงถึงร้อยละ ๔๑.๕ และ ๒๖.๘ ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากภัยน้ำท่วมนั่นเองครับ แต่ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อประเทศไทยผ่านพ้นวิกฤติน้ำท่วมไปแล้ว จะทำให้ดัชนีชี้พ้องปรับตัวเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากภาคอุตสาหกรรมรถยนต์เริ่มฟื้นตัว ซึ่งก็ต้องคอยดูดัชนีชี้พ้องของเดือนธันวาคมต่อไปครับ

จากดัชนีชี้พ้องข้างต้น ผู้ประกอบการสามารถรู้ถึงสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันว่าเป็นเช่นไร แม้ว่า

อุตสาหกรรมเหมืองแร่จะไม่ได้เป็นองค์ประกอบในการคิดดัชนีชี้พ้องโดยตรง แต่ผู้ประกอบการก็สามารถนำดัชนีชี้พ้องมาประเมินสถานการณ์ และวางแผนธุรกิจเพื่อให้อดคล้องกับเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้นๆได้อย่างเหมาะสม

ทั้งดัชนีชี้พ้องและดัชนีชี้พ้องผู้ประกอบการสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

สุดท้ายนี้ขอเสนอเกร็ดเล็กน้อยเกี่ยวกับดัชนีที่สามารถวิเคราะห์ได้อย่างง่ายๆ แต่สามารถบ่งบอกถึงสภาพเศรษฐกิจได้ ซึ่งมีบทความจากต่างประเทศรับรอง เพียงผู้ประกอบการรู้จักสังเกตสภาพแวดล้อมรอบๆตัวเท่านั้นครับ โดยดัชนีตัวแรกมีชื่อว่า Hot Waitresses Index ดัชนีชีวิตตัวนี้ใช้วัดสภาพเศรษฐกิจ โดยการสังเกตพนักงานเสิร์ฟในช่วงเวลานั้นๆ หากยามใดที่พนักงานเสิร์ฟหน้าตาดีแสดงว่าเศรษฐกิจกำลังอ่อนแอ สาเหตุก็เพราะเมื่อเศรษฐกิจไม่ดีโอกาสในการหางานน้อยลง แม้กระทั่งคนหน้าตาดีก็หางานทำลำบากจึงต้องมาเป็นพนักงานเสิร์ฟ ซึ่งอาจเป็นงานชั่วคราวในยามที่เศรษฐกิจหดตัว เพราะเมื่อเศรษฐกิจเริ่มแยลง ร้านอาหารและสถาบันเทจจะเริ่มลดพนักงานลงโดยจะเริ่มจากผู้ชายก่อน ตามมาด้วยพนักงานหญิงที่มีหน้าตาดีน้อยกว่า และเมื่อเศรษฐกิจแย่มากเราจะเห็นพนักงานเสิร์ฟที่หน้าตาดีเหลืออยู่ภายในร้าน เพราะคนหน้าตาดีจะเป็นคนสุดท้ายที่ถูกเลิกจ้างและบางส่วนเป็นการจ้างใหม่

นอกจากนี้ยังมีดัชนีชีวิตภาวะเศรษฐกิจอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น Overeducated Cabbie Index กล่าวคือ ถ้าเราเห็นคนขับรถแท็กซี่มีความรู้สูงๆ แสดงว่า เศรษฐกิจกำลังไม่ดี เพราะคนที่มีความรู้ไม่สามารถหางานทำได้ จึงต้องขับรถแท็กซี่ และยังมิดัชนีชีวิตภาวะเศรษฐกิจอีกตัวหนึ่ง คือ Contractors Return Calls Index กล่าวคือ ถ้าเราโทรศัพท์ไปหาผู้รับเหมาก่อสร้างแล้วเขาเหล่านั้นสามารถโทรกลับภายใน ๒๔ ชั่วโมง แสดงว่าเศรษฐกิจไม่ดี เนื่องจากผู้รับเหมาว่างไม่มีงานทำ ซึ่งดัชนีเหล่านี้เป็นเรื่องที่มีการวิจัยจากต่างประเทศมาแล้ว ว่าสามารถบ่งชี้ถึงสภาพเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง อาจจะไม่แม่นยำมากนัก แต่ก็พอที่จะสามารถทำให้เรารู้ว่าเศรษฐกิจเป็นเช่นไร

หวังว่าผู้ประกอบการทุกท่าน จะได้รับประโยชน์จากการวิเคราะห์ดัชนีชีวิตเศรษฐกิจ ที่น้องเช็คได้นำมาฝากกันนะครับ สวัสดีครับ

สารานุกรม

ตีบุก : แร่ของไทยแต่เก่าก่อน

โดย นางสาวมยุรี ปาลวงศ์

"ตีบุก" เป็นแร่เศรษฐกิจที่สำคัญ และมีความเป็นมายาวนาน นับตั้งแต่ปี ๒๐๖๑ ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ ไทยได้ทำสัญญาพระราชไมตรีกับโปรตุเกส โดยให้ตั้งห้างรับซื้อตีบุกจากภาคใต้ ต่อมาในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีการส่งตีบุกเป็นเครื่องราชบรรณาการไปถวายพระเจ้าแผ่นดินฝรั่งเศส ในปี ๒๒๒๘ ไทยได้ทำสัญญาให้ฝรั่งเศสค้าขายตีบุกที่ภูเก็ต และเมืองบริวารได้แต่เพียงผู้เดียว จากหลักฐานเหล่านี้ ทำให้มีการตั้งข้อสังเกตว่าภูเก็ตอาจเป็นบริเวณที่มีการทำแร่ตีบุกเป็นแห่งแรกของเอเชียก็ได้ และในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการนำเอาเครื่องจักรกลมาใช้ในการทำเหมือง และเริ่มมีการทำเหมืองเรือขุดทั้งบนบกและในทะเล โดยในปี ๒๔๕๐ กับตัน เอ็ดเวิร์ด ที ไมล์ ชาวออสเตรเลีย ได้นำเรือขุดมาใช้ในการทำเหมืองเรือขุดครั้งแรกที่อ่าวทุ่งคา ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเกาะภูเก็ต โดยติดตั้งเครื่องจักรอุปกรณ์สำหรับการทำเหมืองและอุปกรณ์การแต่งแร่ไว้บนเรือ ทุนลอยน้ำหรือโป๊ะแล้วขุดแร่ ดิน ทราบนน้ำด้วยเครื่องสูบลำเข้าสู่อุปกรณ์แต่งแร่ เรือขุดที่ใช้มี ๔ แบบ คือ เรือขุดแบบลูกกะพ้อ (bucket dredge) เรือขุดตัดดูด (cutter suction dredge) เรือขุดดูด (suction dredge) และเรือขุดกำมปู (camshell or grab dredge) นับเป็นการเปิดศักราชใหม่ของการทำเหมืองแร่ตีบุกสมัยใหม่ในประเทศไทย ทำให้ผลผลิตแร่ตีบุกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ตีบุกกลายเป็นหนึ่งในสี่ของสินค้าส่งออกหลักของไทยนอกจากข้าว ไม้สัก และยางพารา โดยตีบุกทั้งหมดจะส่งออกในรูปของแร่ดิบ สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้อย่างมหาศาล ในปี ๒๕๐๘ ไทยได้ตั้งโรงถลุงแร่ตีบุกที่ทันสมัยแห่งแรกที่

ภูเก็ต จึงได้มีการนำแร่ตีบุกมาถลุงเป็นโลหะก่อนส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ แต่ต่อมาเมื่อราคาตีบุกสูงขึ้นอย่างมาก จึงเป็นเหตุจูงใจให้มีการสำรวจหาตีบุกกันอย่างกว้างขวาง และสามารถค้นพบแหล่งแร่แหล่งใหม่ ๆ ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อีกหลายแหล่ง แต่ผลผลิตส่วนใหญ่ยังคงได้จากแหล่งในภาคใต้ ในปี ๒๕๒๓ -๒๕๒๔ เป็นช่วงที่เกิดภาวะเศรษฐกิจโลกเริ่มตกต่ำ และเริ่มมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในอุตสาหกรรม การผลิตที่ใช้ตีบุกเป็นวัตถุดิบกันมากขึ้น และสามารถประหยัดตีบุกได้มากขึ้นด้วย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตแผ่นเหล็กวาลาส ซึ่ง เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ตีบุกมากที่สุด ประกอบกับมีประเทศผู้ผลิตตีบุกรายใหม่ เช่น บราซิล และ จีน เร่งผลิตตีบุกออกจำหน่ายในตลาดโลกมากจนล้นตลาด และเกิดวิกฤตการณ์แร่ตีบุกขึ้นในปี ๒๕๒๘ ทำให้กองทุนมูลค่าที่กันชนตีบุกระหว่างประเทศไม่อาจพยุงราคาและแทรกแซงตลาดได้ เป็นเหตุให้ราคาโลหะในตลาดโลกลดต่ำลงมากกว่าครึ่งภายในระยะเวลาเพียง ๑ ปี จนเหมืองตีบุกต้องปิดกิจการลงเป็นจำนวนมากจาก ๖๒๖ เหมือง เหลือเพียง ๒๙๒ เหมือง ในปี ๒๕๒๙ จากนั้นเหมืองตีบุกก็ลดลงเรื่อยๆ จนผลผลิตไม่เพียงพอป้อนให้กับโรงถลุงที่จังหวัดภูเก็ต ไทยจึงต้องนำเข้าแร่ตีบุกจากต่างประเทศเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

คุณสมบัติของตีบุก

ตีบุกที่พบในประเทศไทยมี ๒ ชนิด คือ แคสซิเทไรต์ (cassiterite) และสแตนนไนต์ (stannite) โดยแคสซิเทไรต์ เป็นแร่เพียงชนิดเดียวที่มีการผลิตสูตรทางเคมี คือ SnO_2 ประกอบด้วย Sn ร้อยละ ๗๘.๖ และ O_2 ร้อยละ ๒๑.๔ คุณสมบัติทางกายภาพ เป็นรูปผลึกระบบเททราโกนาล ความแข็ง ๖-๗ ความถ่วงจำเพาะ ๖.๘-๗.๑ ทนทานต่อการสึกกร่อนได้ดี มีสีน้ำตาลดำ หรือดำ สีน้ำผึ้ง เหลืองแดง และม่วงคล้ายเปลือกมังคุด ผงละเอียดสีขาว มีความวาวแบบอโลหะ (non-metallic luster) แบบเพชรหรือวาวแบบกึ่งโลหะ (sub-metallic luster)

การกำเนิด

การกำเนิดตีบุกในประเทศไทยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับหินอัคนีแทรกซอนชนิดกรด (acid rock) โดยทั่วไปจะเกิดอยู่ในสายแร่แบบน้ำร้อนแทรกในพวกหินแกรนิต หรือหินชั้นที่อยู่ข้างเคียง อาจเกิดเป็นก้อนหรือผลึกเล็ก ๆ ฝังในหินเพกมาไทต์

หินสการ์น รวมถึงในหินแกรนิตที่อยู่ใกล้กับบริเวณเขตสัมผัสกับหินข้างเคียง เนื่องจากดีบุกเป็นแร่ที่มีความทนทานต่อการสึกกร่อนทางกายภาพสูง เมื่อหินต้นกำเนิดผุพัง จึงมักจะถูกพัดพาไปสะสมตามเชิงเขาหรือแอ่งและที่ราบลุ่มต่าง ๆ เกิดเป็นแหล่งแร่ดีบุกแบบลานแร่ (placer) สายแร่ดีบุกโดยปกติมักมีแร่ที่มีฟลูออรีน หรือโบรอนอยู่ด้วย เช่น ฟลูออไรต์ ทัวร์มาลีน และอะพาไทต์ ส่วนแร่อื่นที่พบเกิดร่วมกับดีบุก เช่น วุลแฟรมไซต์ ซีไลต์ แร่ตระกูลไนโอเบียม - แทนทาลัม อิลเมไนต์ โมนาไซต์ ซีโนไทม์ และเซอร์คอน เป็นต้น

การกำเนิดดีบุกในประเทศไทยมี ๒ แบบ คือ แบบปฐมภูมิ (primary deposit) ซึ่งจะพบแร่อยู่ในหินต้นกำเนิดเดิมที่ยังไม่ผุพัง และแบบทุติยภูมิ (secondary deposit) เกิดจากแร่ดีบุกผุพังหลุดออกจากต้นกำเนิด แล้วถูกพัดพาไปสะสมตัวในที่แห่งใหม่ ซึ่งการกำเนิดแบบปฐมภูมิสามารถแบ่งและเรียกชื่อตามลักษณะของการกำเนิด เช่น ดีบุกแบบฝังประในหินแกรนิต พบที่ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง และเหมืองทุ่งโพธิ์ จังหวัดสงขลา ดีบุกในสายเพกมาไทต์ (ชาวเหมืองมักเรียกว่า "คลา" หรือ "สายคลา") พบที่หมู่เหมืองพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร และหมู่เหมืองในแอ่งกะทะ จังหวัดภูเก็ต ดีบุกในสายควอตซ์ พบที่หมู่เหมืองปลื้ม-ราชชน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และดีบุกแบบแปรสภาพโดยการแทนที่ พบที่เหมืองปิ่นเยาะ อำเภอบ้านนิงस्ता จังหวัดยะลา เป็นต้น ส่วนแบบทุติยภูมิที่ผุพังและพัดไปอยู่ตามไหล่เขาในบริเวณใกล้ต้นกำเนิดเรียกว่า ลานแร่พัดไหล่เขา หากถูกพัดพาไปอยู่ตามเชิงเขาเรียกว่า ลานแร่พัดเชิงเขา หากถูกพัดพาไปตามทางน้ำลำธาร และสะสมตัวในท้องน้ำนั้น ๆ จะเป็นแร่แบบสะสมตัวตามลำห้วย หรือตามหุบเขา เมื่อแร่ถูกพัดพาไปสะสมตัวในลุ่มแอ่งที่ชันกรวด หิน ดิน หวาย ที่มีแร่ดีบุกสะสมตัวอยู่เรียกว่า "กะสะ" ในชั้นกะสะ มักพบแร่หนักหลายชนิดเกิดปะปนอยู่กับดีบุกด้วยเสมอ ที่สำคัญและพบบ่อย ได้แก่ ซีโนไทม์ อิลเมไนต์ โมนาไซต์ วุลแฟรมไซต์ เซอร์คอน รูไทล์ อะนาเทส ในบางบริเวณอาจพบแร่ไนเตรทโคโลมเบียม-แทนทาลัมได้ด้วย โดยเฉพาะแหล่งที่มีต้นกำเนิดจากสายเพกมาไทต์

ลักษณะคล้ายกับแร่อื่น

ดีบุกจะมีสีหรือลักษณะภายนอกคล้ายกับแร่ชนิดอื่น เช่น

- ดีบุกสีดำ คล้ายกับ อิลเมไนต์ รูไทล์ ทัวร์มาลีน

สีดํา และวุลแฟรมไซต์ แต่แร่ทั้ง ๔ ชนิด ติดแม่เหล็ก ส่วนดีบุกไม่ติดแม่เหล็ก

- ดีบุกสีแดง คล้ายกับโกเมน แต่โกเมนมักกลมมนกว่าและติดแม่เหล็ก

- ดีบุกสีเหลือง คล้ายกับโมนาไซต์ และซีโนไทม์ แต่ดีบุกมักมีขนาดเม็ดใหญ่กว่าโมนาไซต์ และ ซีโนไทม์ จะติดแม่เหล็กไฟฟ้า

- ดีบุกน้ำผึ้ง คล้ายกับสังกะสี แต่ดีบุกแข็งกว่าและไม่ละลายในกรด

- ดีบุกสีใส และสีส้มแดง คล้ายกับพลอยเพทายหรือเซอร์คอน ซึ่งยากต่อการจำแนกออกจากดีบุกแต่เพทายจะเบากว่าและไม่นำไฟฟ้า

แหล่งแร่ดีบุก

แหล่งดีบุกพบได้ทั่วไปในบริเวณด้านตะวันตกของประเทศไทย ตั้งแต่เหนือจรดใต้ และจัดเป็นส่วนหนึ่งของแนวแร่ดีบุกในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งเริ่มจากทางตอนเหนือของพม่า ผ่านไทยและมาเลเซียไปจนถึงอินโดนีเซีย สำหรับพื้นที่ศักยภาพแหล่งแร่ดีบุกของประเทศไทย สามารถสรุปได้เป็น ๓ บริเวณใหญ่ๆ ดังนี้

๑) บริเวณทางด้านตะวันตกทางตอนเหนือของประเทศไทยตั้งแต่อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อเนื่องลงมาจนถึงอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

๒) บริเวณทางด้านตะวันตกทางตอนกลางของประเทศไทยตั้งแต่อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีต่อเนื่องลงมาจนถึงอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๓) บริเวณภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งแต่จังหวัดชุมพร จนถึงใต้สุดของประเทศ รวมทั้งบริเวณนอกชายฝั่งทะเลอันดามัน

ต่างประเทศ พบมากที่ประเทศมาเลเซีย ลาว อินโดนีเซีย พม่า เบลีเยม ฝรั่งเศส อังกฤษ คองโก ไนจีเรีย โบลีเวีย บราซิล เม็กซิโก และเปรู

การผลิตดีบุก

แร่ดีบุกที่สำคัญในการผลิตดีบุก ได้แก่ แคลสซิเทอไรต์ หรือดีบุกออกไซด์ เป็นแร่ที่มีดีบุกประมาณร้อยละ ๘๐ โดยดีบุกที่จะนำมาถลุงจะต้องผ่านการแยกแร่เอาหินหรือแร่อื่นๆ ที่ติดมาก่อนก่อน ในบางกรณีอาจต้องนำมาย่าง หรือผสมกับกรดเกลือ เพื่อแยกเอามลทินออก เมื่อได้ดีบุกออกไซด์แล้วก็นำไปถลุงในเตากรรมวิธีการถลุงหากเป็นดีบุกซัลไฟด์ก็ต้องเผาให้เป็นดีบุกออกไซด์ เสียก่อน จากนั้นจึงถลุงโดยลด

ออกซิเจนออกจากดีบุกโดยใช้คาร์บอน ซึ่งการผลิตดีบุกด้วยวิธีการถลุง มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก นำ Cassiterite หรือ ดีบุกออกไซด์ ผสมกับถ่านโค้ก และหินปูน ในอัตรา ส่วน ๒๐ : ๔ : ๕ โดยมวล

ขั้นตอนที่ ๒ นำดีบุกออกไซด์ที่ผสมแล้ว ใส่ในเตาถลุงที่มีไฟฟ้าหรือน้ำมันเตาเป็นพลังงาน จากนั้น ถ่านโค้กจะทำปฏิกิริยากับออกซิเจนกลายเป็นคาร์บอนมอนนอกไซด์

ขั้นตอนที่ ๓ ใส่หินปูนลงไป เพราะโดยทั่วไป ในสินแร่ดีบุกมักจะมีซิลิกา (SiO_2) เจือปน จึงต้องกำจัดกาซิลิกาออกไป ในรูปตะกั่วแคลเซียมซิลิเกต $\text{CaSiO}_3(\text{s})$

ขั้นตอนที่ ๔ นำดีบุกที่ผ่านการถลุงแล้วไปทำให้บริสุทธิ์ ด้วยการแยกด้วยกระแสไฟฟ้า (Electrolytical) หรือวิธีการทางเคมี (Chemical process) ซึ่งง่ายและสะดวกกว่าเพราะดีบุกมีจุดหลอมละลายต่ำอยู่แล้ว ก็จะได้ดีบุกบริสุทธิ์ ส่วนกากโลหะที่เป็นตะกั่วที่มีดีบุกปนอยู่ต้องนำไปถลุง เพื่อเอาดีบุกออกอีกครั้งหนึ่ง

การใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ดีบุกในระยะแรกใช้ในการผลิตเหรียญกษาปณ์ มีหลักฐานว่า ในปี ๒๔๐๕ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ผลิตเหรียญดีบุกขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อใช้แทนเบี้ยหอย ๒ ขนาด คือ ขนาดใหญ่ เรียกว่า อัฐ และ ขนาดเล็ก เรียกว่า โสฬส ต่อมาในปี ๒๔๑๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ผลิตเงินเหรียญขึ้นมาใช้เป็นเหรียญดีบุกโสฬส และในปี ๒๔๘๙ ได้มีการผลิตเหรียญดีบุกสแตนดาร์ดแบบไม่มีรูตรงกลาง ด้านหน้าเป็นพระบรมรูปเมื่อทรงพระเยาว์ ด้านหลังเป็นรูปพระครุฑพาว์ ซึ่งจะแตกต่างจากสมัยก่อนที่เป็นรูปช้าง

สำหรับการใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมนั้น เนื่องจากคุณสมบัติของดีบุกที่มีความแข็งแรงต่ำ ไม่สามารถนำมาใช้ทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อใช้งานโดยตรงได้ ประกอบกับดีบุกเป็นโลหะที่ทนต่อการกัดกร่อนได้ดี และไม่เป็นพิษต่อมนุษย์ การใช้ประโยชน์ของดีบุก จึงมักอยู่ในรูปของการนำไปเคลือบ เช่น การเคลือบแผ่นเหล็ก หรือที่เรียกกันว่า “เหล็กวิลาศ” (tin plate) และการเคลือบภาชนะบรรจุอาหาร เครื่องดื่ม เพื่อป้องกันสนิม และผลิตภัณฑ์กันขึ้น เช่น ห่อบุหรีไบซา หรือผสมกับโลหะอื่น เช่น ทองแดงผสมกับดีบุก จะได้โลหะสำริด (bronze) โลหะผสมระหว่างดีบุก พลวง ทองแดง ใช้ทำลูกปืน เครื่องจักรกล

ชิ้นส่วนเครื่องบิน ดีบุกเมื่อนำมาผสมกับตะกั่วในสัดส่วนต่างๆ จะได้โลหะผสมที่มีจุดหลอมตัวต่ำได้ตามต้องการ เช่น ใช้ผสมตะกั่ว เงิน หรือทองแดง ใช้ในงานบัดกรีโลหะหรือผสมกับโลหะอื่น ใช้ทำภาชนะประดับและศิลปวัตถุต่างๆ เช่น พิวเตอร์ หรือผสมกับเงินและปรอท ใช้ทำสารอุดฟันทางทันตกรรม

นอกจากนี้ สารประกอบของดีบุกสามารถใช้ในอุตสาหกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วนการผลิตแก้วเนื้อทึบ เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเคลือบสิ่งทอ กระดาษแผ่นเรียบ สีทาบ้าน พลาสติก ยาฆ่าแมลง พยาธิในสัตว์ รวมทั้งใช้ผสมกับเซอร์โคเนียม เพื่อใช้ทำภาชนะบรรจุเชื้อเพลิงในเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณู และใช้ผสมในน้ำมันหล่อลื่นหรือด้วยยาบางอย่างได้อีกด้วย

อ้างอิง

จิตติมา เมนะคงคา สมชาย หาญหิรัญ ความตกลงดีบุกระหว่างประเทศ และวิกฤติการณ์ดีบุก , ฝ่ายเศรษฐกิจและวิจัย กองเศรษฐกิจและเผยแพร่ กรมทรัพยากรธรณี , ตุลาคม ๒๕๒๙

๑๐๐ ปี กรมทรัพยากรธรณี

http://www.dmr.go.th/ewt_news.php?nid=570&filename=min1

http://www.lks.ac.th/student/kroo_su/chem3/Sn.htm

<http://www.material.chula.ac.th/RADIO45/August/radio8-2.htm>

www.panyathai.or.th/wiki/index.php

สารนารู

การใช้ภาชีในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ คำภาคหลงแร่ และการจัดสรรผลประโยชน์จากการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ตอนที่ ๑

โดย นายจรินทร์ ชลไพศาล (jarin@dpm.go.th)

สวัสดีปีใหม่ครับ ขอให้ผู้อ่านทุกท่านมีความสุขตลอดปี ๒๕๕๕ นะครับ ในช่วงเดือนธันวาคมที่ผ่านมาผมได้มีโอกาสอ่านเอกสารวิชาการเกี่ยวกับ “การใช้ภาชีในการบริหารจัดการอุตสาหกรรม

เหมืองแร่ คำภาคหลงแร่ และการจัดสรรผลประโยชน์จากการอุตสาหกรรมเหมืองแร่” จึงใคร่ขอนำเนื้อหาดังกล่าวมาเล่าสู่กันฟังในคอลัมน์สารนารู (ต้องขออภัยสำหรับผู้อ่านที่รู้อยู่แล้วหรือไม่อยากจรรู้ครับ) และเนื่องจากประเด็นดังกล่าวมีเนื้อหาค่อนข้างมากจึงขอแบ่งออกเป็น ๓ ตอนนะครับ

ตอนที่ ๑ นี้ จะกล่าวถึงการใชภาชีในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ซึ่งพยายามตอบคำถามสำคัญ ๔ คำถาม ได้แก่ ทำไมรัฐต้องบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่? ผลที่อาจเกิดขึ้นหากรัฐเก็บภาชีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่มากหรือน้อยเกินไป? รัฐควรเก็บภาชีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่เท่าไร? และรัฐมีเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกประเภทของภาชีที่จะใช้ในอุตสาหกรรมเหมืองแร่อย่างไร?

ทำไมรัฐต้องบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่?

ก่อนจะกล่าวถึงการใชภาชีในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ผู้อ่านบางท่านอาจสงสัยว่าเหตุใดรัฐต้องเข้ามาบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่จนถึงขนาดจัดตั้งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่หลักในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ทั้งๆ ที่เหมืองแร่เป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าผลผลิตเพียงประมาณ ๕ หมื่นล้านบาทต่อปีซึ่งค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับอีกหลายอุตสาหกรรม และนอกจาก กพร. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักแล้วยังมีหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ด้วย เช่น กรมทรัพยากรธรณี สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ กรมควบคุมมลพิษ และกรมอนามัย เป็นต้น

สาเหตุที่อุตสาหกรรมเหมืองแร่เป็นอุตสาหกรรมกรรมที่มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากที่สุดอุตสาหกรรมหนึ่งเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ

ประการแรก แร่เป็นสมบัติของชาติและเป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดไป ดังนั้นการทำ

เหมืองแร่ในปัจจุบันจึงเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสของการผลิตแร่ในอนาคต ซึ่งต้นทุนส่วนนี้เรียกว่า User cost

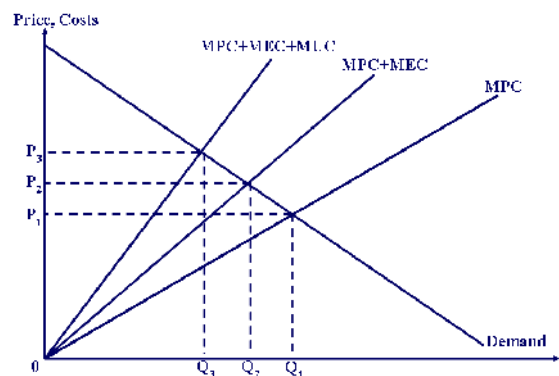
ประการต่อมา แร่ถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของไทยในอดีต นอกจากนี้แร่ยังเป็นวัตถุดิบที่สำคัญของอุตสาหกรรมพื้นฐานหรืออุตสาหกรรมที่ใช้แร่เป็นวัตถุดิบหลักหลายชนิดไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมการผลิตกระแสไฟฟ้า อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมเซรามิกและแก้ว เป็นต้น

ประการสุดท้าย การทำเหมืองแร่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนในบริเวณใกล้เคียงที่ตั้งเหมืองแร่ โดยที่ผู้ประกอบการเหมืองแร่ไม่ได้ตั้งใจที่จะทำให้เกิดขึ้นซึ่งนักเศรษฐศาสตร์เรียกต้นทุนส่วนนี้ว่า External cost หรือ Negative externality

เหตุผลสองประการหลังไม่แตกต่างไปจากความจำเป็นในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมหลายประเภท (ซึ่งมีกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการ) แต่เหตุผลประการแรกถือเป็นเหตุผลเฉพาะ และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมเหมืองแร่มีภาชีเฉพาะที่ไม่มีในอุตสาหกรรมทั่วไป

ในทางเศรษฐศาสตร์หากรัฐไม่เข้ามาบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่จะทำให้ราคาแร่ต่ำกว่าระดับที่เหมาะสมและปริมาณการผลิตจะสูงกว่าระดับที่เหมาะสม

รูปที่ ๑ ระดับปริมาณการผลิตและราคาที่เหมาะสมกรณีการผลิตแร่

ที่มา: ดัดแปลงมาจาก Panayotou (๑๙๙๔)

หมายเหตุ: MPC = Marginal Production Cost, MEC = Marginal External Cost และ MUC = Marginal User Cost

รูปที่ ๑ แสดงให้เห็นว่าหากปล่อยให้มีการประกอบกิจการเหมืองแร่โดยเสรี ผู้ประกอบการเหมืองแร่ซึ่งส่วนใหญ่จะคำนึงถึงแต่เฉพาะต้นทุนการผลิตส่วนตน (MPC) จะตัดสินใจผลิตที่ระดับ Q_0 ซึ่งสูงกว่าระดับการผลิตที่เหมาะสม (Socially optimal level) คือ Q_3 ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในกรณีที่รัฐเข้ามามีการบริหารจัดการ

เครื่องมือของรัฐในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทหลัก คือ การบังคับและควบคุม (Command and control regulation)

และการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ (Economic instruments) ซึ่งมาตรการทางเศรษฐศาสตร์สำคัญที่ถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมเหมืองแร่มากที่สุด คือ มาตรการทางภาษี

ผลที่อาจเกิดขึ้นหากรัฐเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่มากขึ้นหรือน้อยเกินไป?

มาตรการภาษีเป็นหนึ่งในมาตรการสำคัญในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ จะเห็นได้จากผู้ประกอบการเหมืองแร่ต้องชำระภาษีที่การประกอบกิจการต่างๆ ไปต้องชำระ เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีศุลกากร ฯลฯ แล้วยังต้องเสียภาษีเฉพาะกิจการเหมืองแร่ เช่น ค่าภาคหลวงแร่อีกด้วย

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากรัฐเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่น้อยเกินไป ได้แก่ รัฐจะได้รับรายรับจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ส่งผลให้ชุมชนผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ได้รับการจัดสรรผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ต่ำกว่าที่ควร ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่พอใจและการคัดค้านการประกอบกิจการเหมืองแร่ในเวลาต่อมา และสุดท้ายจะส่งผลกระทบต่อการลงทุนทำเหมืองแร่ในที่สุด

ในขณะเดียวกันหากรัฐเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่มากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่โดยตรง และอาจทำให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแร่ไม่เหมาะสม

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของ Fraser Institute (๒๐๑๑) พบว่า ประเทศซึ่งผู้ประกอบการมีความเห็นว่าระบบภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนค่อนข้างมากจะมีศักยภาพแร่ที่คำนึงถึงการบริหารจัดการในปัจจุบัน (Mineral potential as current regulation) ต่ำกว่าศักยภาพแร่ที่แท้จริงซึ่งคำนึงถึงแต่เฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องแหล่งแร่ (Pure mineral potential) (ตารางที่ ๑) นั้นแสดงให้เห็นว่าระบบภาษีมียอทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนสำรวจและทำเหมืองแร่เป็นอย่างมาก

ตารางที่ ๑ ลำดับศักยภาพแร่ของตัวอย่างประเทศซึ่งผู้ประกอบการมีความเห็นว่าระบบภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนค่อนข้างมาก

	Pure mineral potential	Mineral potential as current regulation
Congo	๔	๗๐
Indonesia	๑๒	๕๘
Philippine	๑๙	๔๐
South Africa	๔๓	๖๖
Russia	๕๔	๖๕

Source: Fraser mining survey ๒๐๑๐/๑๑

ทั้งนี้ ผลกระทบจากการลดลงของการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่มีหลายประการ เช่น ผลกระทบต่อรายรับจากภาษี เงินตราต่างประเทศ แรงงาน Supplier อุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศ การพัฒนาและการถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากรภายในประเทศ การพัฒนาสถาบันหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ตลอดจนการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

นอกจากนี้ การเก็บภาษีที่มากเกินไปจะทำให้ต้นทุนการประกอบกิจการเหมืองแร่เพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้แร่ที่เดิมหากไม่มีภาษีจะคุ้มค่าในการทำเหมืองแร่ แต่ภายหลังจากเก็บภาษีทำให้แร่บางส่วนไม่คุ้มค่าในการทำเหมืองแร่หรือสามารถกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ภาษีสามารถทำให้แร่กลายเป็นหินได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งสามารถทำให้หินกลายเป็นแร่ได้

รัฐควรเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่เท่าไร?

แร่เป็นสมบัติของชาติและเป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดไป ดังนั้นในทางทฤษฎีรัฐควรเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ไม่น้อยกว่าค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Economic rent) ที่รัฐพึงได้รับการทำเหมืองแร่

ค่าเช่าทางเศรษฐกิจ คือ ผลตอบแทนส่วนเกินจากการประกอบกิจการซึ่งรัฐสามารถเก็บจากเจ้าของปัจจัยการผลิตได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น นาย ก. เป็นนักร้องมีรายได้ ๕ ล้านบาทต่อปี หากนาย ก. ไม่ประกอบอาชีพนักร้อง อาชีพที่นาย ก. ทำแล้วได้ผลตอบแทนสูงสุดที่เป็นอาจารย์สอนร้องเพลงซึ่งมีรายได้ ๑ ล้านบาทต่อปี นั้นแสดงว่ารัฐสามารถเก็บภาษีจากค่าเช่าทางเศรษฐกิจได้ ๔ ล้านบาทต่อปี กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเก็บภาษีจากนาย ก. จำนวน ๔ ล้านบาทต่อปี ไม่ทำให้นาย ก. เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจจากการเป็นนักร้องไปทำอาชีพอื่น

การประกอบกิจการเหมืองแร่ก็เช่นเดียวกัน ผู้ประกอบการเหมืองแร่มีค่าเช่าทางเศรษฐกิจหรือกำไรส่วนเกินซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรแร่ ดังนั้น รัฐจึงสามารถเก็บภาษีจากค่าเช่าทางเศรษฐกิจดังกล่าวได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเหมืองแร่ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการตัดสินใจประกอบกิจการ การตัดสินใจผลิต การตัดสินใจลงทุนเพื่อขยายกิจการ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม Otto et al. (๒๐๐๖) ชี้ให้เห็นว่ามีประเด็นที่รัฐควรพิจารณาในการเก็บค่าเช่าทางเศรษฐกิจหลายประการ

ประการแรก รัฐควรไม่ควรเก็บค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในระยะสั้น (Quasi rent และ Other rent) เช่น กำไรที่เกิดจากราคาสินค้าเพิ่มขึ้นในระยะสั้น เป็นต้น

รัฐควรเก็บภาษีจากค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่ส่งผลในระยะยาว หรือ Pure rent เท่านั้น

ประการที่สอง ค่าเช่าทางเศรษฐกิจจากการทำเหมืองแร่ไม่ได้เกิดจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรแร่แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เกิดจากความพยายามสำรวจเพื่อแสวงหาแหล่งแร่ซึ่งต้องใช้เงินทุนในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีด้วย ดังนั้น การเก็บภาษีจาก Pure rent ทั้งหมดอาจลดแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

ประการที่สาม แร่เป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทที่ใช้แล้วหมดไป ดังนั้น การผลิตแร่แต่ละหน่วยในปัจจุบันก่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสในการทำกำไรจากแร่จำนวนดังกล่าวในอนาคต ซึ่งต้นทุนส่วนนี้เรียกว่า User cost หรือ Hotelling rent หรือ Scarcity rent อย่างไรก็ตาม งานศึกษาเชิงประจักษ์หลายชิ้นพบว่า User cost มีค่าต่ำมาก เนื่องจากเมื่อเวลาผ่านไปมีการค้นพบแหล่งแร่ใหม่เพิ่มเติม ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้ต้นทุนการทำเหมืองแร่มีแนวโน้มลดลง

ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาในการนำแนวความคิดเรื่องค่าเช่าทางเศรษฐกิจมาใช้ในการเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา^๑ เนื่องจากการประเมินค่าเช่าทางเศรษฐกิจทั้ง Pure rent และ User cost มีความสลับซับซ้อนและต้องใช้ข้อมูลจำนวนมาก เนื่องจากค่าเช่าทางเศรษฐกิจมีความแตกต่างกันในแต่ละชนิดแร่ แต่ละโครงการ และแต่ละช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม การเก็บภาษีในอุตสาหกรรมเหมืองแร่มีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกับแนวคิดค่าเช่าทางเศรษฐกิจมากขึ้นโดยมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนจากภาษีที่อิงกับการผลิต (Production-based) ไปเป็นภาษีที่อิงกับกำไร (Profit-based) มากขึ้น

กล่าวโดยสรุป หากรัฐมีเป้าหมายที่จะเก็บค่าเช่าทางเศรษฐกิจจากการทำเหมืองแร่ รัฐควรเก็บภาษีไม่ต่ำกว่า Pure rent และ User cost อย่างไรก็ตาม *Otto et al. (๒๐๐๖)* ชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายสุดท้ายของการเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่อาจไม่ใช่การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ หากแต่เป็นการเก็บภาษีเพื่อเสริมสร้างสวัสดิการทางสังคม

รัฐมีเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกประเภทของภาษีที่จะใช้ในอุตสาหกรรมเหมืองแร่อย่างไร?

ภาษีที่ใช้ในอุตสาหกรรมเหมืองแร่สามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มหลัก กลุ่มแรก คือ ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Production based) เช่น ค่าภาคหลวงที่เก็บจากปริมาณหรือมูลค่าการผลิต ภาษีนำเข้า-ส่งออก ค่าเช่าที่ดิน ภาษีทรัพย์สิน และค่าธรรมเนียมคงที่ต่างๆ เป็นต้น ภาษีก่อที่สอง คือ ภาษีที่เก็บจากกำไรหรือรายรับสุทธิ (Profit based) เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีกำไรในอัตราก้าวหน้า ภาษีค่าเช่าจากทรัพยากร (Resource rent tax) และค่าภาคหลวงแร่ที่เก็บจากกำไรหรือรายรับสุทธิ เป็นต้น^๒

Baunsgaard (๒๐๐๑) ชี้ให้เห็นว่าเกณฑ์ที่รัฐสามารถใช้ในการประเมินความเหมาะสมของภาษีมียุติ ๔ ประการ ได้แก่ ความเป็นกลาง (Neutrality) ความเสี่ยงของนักลงทุน (Investor risk) ความเสี่ยงของรัฐ (Government risk) และการบริหารจัดการ (Administration)

ความเป็นกลาง หมายถึง ไม่ก่อให้เกิดการบิดเบือนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งภาษีที่มีความเป็นกลางมากที่สุดคือ ภาษีค่าเช่าจากทรัพยากร เนื่องจากรัฐจะเก็บภาษีค่าเช่าจากทรัพยากรก็ต่อเมื่อผู้ประกอบการได้รับผลตอบแทนสูงถึงระดับที่กำหนดแล้วเท่านั้น ในขณะที่ค่าธรรมเนียมคงที่และค่าภาคหลวงแร่ที่เก็บจากปริมาณการผลิตมีความเป็นกลางน้อยเนื่องจากภาษีดังกล่าวจะทำให้ต้นทุนการประกอบกิจการเพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดการบิดเบือนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเหมืองแร่ค่อนข้างมาก

ความเสี่ยงของนักลงทุน เกิดจากการเพิ่มประเภทภาษีใหม่หรือปรับขึ้นอัตราภาษีเดิมซึ่งมักเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ราคาแร่เพิ่มขึ้นแต่ภาษีซึ่งรัฐมีอยู่ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ดังกล่าวได้ ดังนั้น ภาษีที่มีความเสี่ยงต่อนักลงทุนค่อนข้างต่ำ คือ ภาษีที่เกี่ยวข้องกับกำไร เช่น ภาษีค่าเช่าจากทรัพยากร ภาษีกำไรในอัตราก้าวหน้า ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น เนื่องจากรายรับจากภาษีดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลตอบแทนจากการลงทุนของภาคเอกชน ในขณะที่ภาษีที่มีความเสี่ยงของนักลงทุนหรือมีโอกาสที่รัฐจะปรับอัตราใหม่ให้สูงขึ้น ได้แก่ ค่าธรรมเนียมคงที่ ค่าภาคหลวงแร่ที่เก็บจากปริมาณการผลิต เป็นต้น

ความเสี่ยงของรัฐ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนหลัก คือ การสูญเสียรายรับ (Loss) และความล่าช้าของรายรับ (Delay) ซึ่งภาษีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกำไรจะช่วยให้รัฐบาลมี

^๑ ทั้งนี้ ได้มีความพยายามนำแนวความคิดเกี่ยวกับค่าเช่าทางเศรษฐกิจมาใช้ในการเก็บภาษีจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศออสเตรเลีย

^๒ นอกจากมาตรการทางภาษีแล้วผู้ประกอบการเหมืองแร่ยังต้องเผชิญกับมาตรการกึ่งภาษี (Quasi tax) หลายประเภท เช่น มาตรการการควบคุมเงินตราต่างประเทศ การเข้ามามีส่วนร่วมของรัฐ เงินค้ำประกันการทำเหมืองแร่ กองทุนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้นทุนอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนบริเวณรอบพื้นที่ทำเหมืองแร่ เป็นต้น

รายรับที่แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าธรรมเนียมคงที่หรือค่าภาคหลวงแร่ที่เก็บจากปริมาณและมูลค่าการผลิต นอกจากนี้ยังช่วยให้รัฐบาลมีรายรับในช่วงต้นของโครงการ^๓ ในขณะที่ภาษีค่าเช่าจากทรัพยากรอาจทำให้รัฐบาลสูญเสียรายรับจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่หากผลการประกอบการไม่ดี และถึงจะมีรายรับก็จะเป็นช่วงเวลาที่กำลังต่ำกว่าเมื่อเทียบกับภาษีชนิดอื่นๆ

การบริหารจัดการ ซึ่งหมายถึงความสลับซับซ้อนและความยากลำบากในการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะมีปัญหาค่อนข้างมากหากรัฐเลือกใช้ภาษีที่เกี่ยวข้องกับกำไร เนื่องจากรัฐจะต้องมีข้อมูลที่ตรวจสอบได้ยากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลด้านต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๒ ตัวอย่างการประเมินระบบภาษีประเภทต่างๆ

	Neutrality	Investor risk	Gov't revenue		Administration
			loss	delay	
Fixed fee	-๓	-๓	+๓	+๓	+๒
Royalties	-๓	-๑	+๒	+๓	+๑
Corporate income tax	-๑	+๑	๐	+๒	-๑
Progressive profit tax	+๑	+๓	๐	+๑	-๒
Resource rent tax	+๒	+๓	-๒	-๑	-๓
Production sharing	-๑	+๑	๐	+๒	-๒

ที่มา: Baunsgaard (๒๐๐๑)

สำหรับผู้สนใจประเด็นเกี่ยวกับค่าภาคหลวงแร่และการจัดสรรผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมเหมืองแร่โปรดติดตามตอนต่อไปนะครับ

อ้างอิง

Fraser Institute (๒๐๑๑). Survey of Mining Companies ๒๐๑๐/๒๐๑๑.

James Otto, Craig Andrews, Fred Cawood, Michael Doggett, Pietro Guj, Frank Stermole, John Stermole, and John Tilton (๒๐๐๖). Mining Royalties: A Global Study of Their Impact on Investors, Government, and Civil Society. The International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank.

Panayotou (๑๙๙๔) Economic Instruments for Environmental Management and Sustainable Development. United Nations Environment

Programme, Environmental Economics Series
Paper No. ๑๖

Thomas Baunsgaard (๒๐๐๑) A Primer on Mineral Taxation. IMF Working Papers No. WP/๐๑/๑๓๙.

^๓ โดยทั่วไป เงินจำนวนเท่ากันซึ่งได้รับในช่วงเวลาที่เร็วกว่า (Up-front revenue) จะมีมูลค่ามากกว่าเงินที่ได้รับในช่วงที่ช้ากว่า (Back-load revenue)